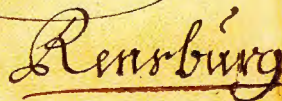

A detailed black and white line drawing of a historic cityscape, likely Prague. The scene is dominated by several tall, ornate Gothic churches with multiple spires and intricate architectural details. In the foreground, a river flows under a bridge, with small figures of people and boats visible. The drawing is done in a sketchy, artistic style with fine lines and cross-hatching for shading. The overall composition captures the essence of a medieval European city.

14. - 15. september 1996

1936 • 60 ÅRS JUBILÆUM • 1996

HILLERØD PHILATELISTKLUB

Støberihallen, Nordstensvej i Hillerød

Lørdag 14. september 1996

kl. 10.00	Udstillinger og handlerstande åbner
kl. 12.00	Officiel åbning af
borgmester Valborg Sandberg og
kredspostmester Kent Kristensen
kl. 12.00-18.00	Byttedag i separate lokaler
kl. 14.00-16.00	Austin Grandjean signerer
kuverter med Europamærker
kl. 18.00	Udstillingerne lukker

Søndag 15. september 1996

kl. 10.00	Udstillinger og handlerstande åbner
kl. 10.00-17.00	Byttedag i separate lokaler
kl. 10.00-12.00	Hvem ved hvad konkurrence i "Støbeskeen"
kl. 13.00-15.00	Birgitte Rubæk signerer
kuverter med sommerfuglemærker
kl. 16.00	Præmieuddeling
kl. 17.00	Udstillinger og handlerstande lukker

Udgivet af Hillerød Philatelistklub i august 1996 i anledning af klubbens 60 års jubilæum i 600 nummererede eksemplarer, hvoraf der trækkes lod om flg. 15 præmier:

1. præmie	1 stk. 5 kroners Posthus
2. præmie	1 Armbåndsur
3. præmie	1 sæt Dybbølblokke
4.-15. præmie	Hafniablokke (forskellige)

Lodtrækningen foretages af klubbens revisor den 21.9. 1996 og offentliggøres i DFT i november 1996 og i Frederiksborg Amts Avis lørdag den 28.9. 1996.

Layout: Henrik Starch Nielsen

Redaktør og produktion: Kjeld Kluge

Tryk: Interprint

ISBN 87-88-688-55-0

Omslagsbillede fra udstillingsekspонатet: "Hillerød-Frederiksborg-Hillerød"

*Foldet kongebrev med Frederik d. 4.s egenhændige underskrift og segl,
sendt fra Friderichsburg (Frederiksborg) til Rensburg i Hertugdømmet
Holsten, den 14. september 1705.*

Velkommen

*Af Kjeld Kluge
formand, Hillerød Philatelistklub*

I år er det 60 år siden Hillerød Philatelistklub blev stiftet af en lille kreds af frimærkesamlere i byen. Klubben har siden udviklet sig, og er i dag med sine medlemmer glad for, at byde alle besøgende velkommen til såvel udstilling som Frimærkets Dag og alle øvrige arrangementer.

Jubilæet fejrer vi i Støberihallen på Nordstensvej i Hillerød med en klubudstilling, hvor mange har tilmeldt deres samlinger – så mange at vi har måttet udvide udstillingsarealerne. Vi er meget glade for den forhåndsinteresse, der allerede er blevet udvist fra hele landet, og glæder os til at se de mange udstillede samlinger.

Vi vil gerne på dette sted rette en tak til de mange, der ved deres støtte – det være sig i form af gaver, annoncetegning, sponsorater, artikelskrivning o.lign. – har gjort det muligt at gennemføre alle arrangementer i forbindelse med jubilæet og udstillingen.

En særlig tak skal lyde til kredspostmester Kent Kristensen, John Heine Jensen og personalet fra postkontoret i Hillerød – uden deres medvirken og støtte var vi ikke nået så langt, som vi er i dag.

Med venlig hilsen
Kjeld Kluge

Velkommen

*Af Kent Kristensen
kredspostmester, Hillerød postkreds*

Jeg er meget glad for, at Hillerød i 1996 er blevet udvalgt som en af de byer, hvor Post Danmark i samarbejde med de lokale frimærkeklubber afholder Frimærkets Dag.

Hillerød Philatelistklub kan nemlig i år fejre deres 60-års jubilæum, og har valgt at fejre dette i tilknytning til Frimærkets Dag. Frimærkeklubberne og Post Danmark har en fælles interesse i at få flere mennesker til at samle på frimærker.

Filatelisterne vil naturligvis gerne have mange flere at dele deres hobby med, og Post Danmark har en stor interesse i at give frimærkesamlerne nogle attraktive varer.

Vi håber, at vi med frimærkeudstillingen og de andre arrangementer i tilknytning til Frimærkets Dag og Hillerød Philatelistklubs jubilæum, vil være i stand til at skaffe nye medlemmer til frimærkeklubben.

Jeg vil ønske Hillerød Philatelistklub rigtig hjertelig tillykke med deres 60-års jubilæum, og jeg håber, at der vil komme mange deltagere til vore arrangementer, ligesom jeg håber, at klubben får mange nye medlemmer.

Med venlig hilsen
Kent Kristensen

DANSKE FILATELISTERS FÆLLESFOND

*Ønsker hjertelig tillykke
med de 60 år*

Fondens formålsparagraf er:

- 1) at støtte, fremme og udbrede kendskabet til
filatelen i Danmark
- 2) at støtte afholdelse af frimærkeudstillinger
- 3) at støtte udgivelsen af filatelistisk litteratur
- 4) at støtte andre filatelistiske arrangementer
- 5) at støtte og fremme interesse for danske
frimærker i udlandet

60 års jubilæumsudstilling 1996

Udstillingsudvalget

Kennet Jensen	Næstformand i Hillerød Philatelistklub
Folmer Johansen	Kasserer i Hillerød Philatelistklub
Erling Skjoldborg	Bestyrelsesmedlem i Hillerød Philatelistklub
Jens Jakobsen	Formand for Frederiksværk/Hundested Frimærkeklub
Bent Andreasen	Bestyrelsesmedl. i Frederiksværk/Hundested Frimærkeklub

Udstillingens jury:

Juryformand Ebbe Eldrup

Født maj 1956. Læge siden 1981, nær færdiguddannet som speciallæge i intern medicin og gigtsygdomme. Bor i Rungsted. Samlet og specialiseret sig i Island siden 1967. Udstillet Island traditionelt fra de første udgaver siden 1979 (Tåstrup national, junior, sølv). De bedste resultater siden er Nordia 84, Reykjavik, vermeil + Grand Prix national; London 90, stor vermeil; Nordia 90, Lund, guld + ærespræmie; Nordia 91, Reykjavik, guld + Grand Prix national.

Erik Hvidberg Hansen

Bopæl i Snekkersten. Kontorchef i DSB. Samleområder: Dansk Vestindien, krigs- og militærpost samt helsager fra hele verden. Medlem af dommerkollegiet siden 1976, international dommer siden 1981. Medlem af juryen på mange nationale, nordiske og internationale udstillinger, senest Finlandia 95. Medlem af bestyrelsen i FIP's helsagskommission. Bedømmer posthistorie, helsager og traditionelle eksponater. Har udstillet siden 1956, internationalt siden 1976.

Jørgen Jørgensen

Bopæl i Ganløse. Statsautoriseret revisor, partner i Deloitte & Touche. Samleområder: Fiskeri, Christian IV, Danmark i skiltingsperioden. Medlem af dommerkollegiet siden 1985, national dommer siden 1991 og international dommer siden 1995. Medlem af juryen ved flere lokale og nationale udstillinger. Bedømmer primært tematiske eksponater. Har udstillet siden 1968. Senest på Polska' 93 og Philakorea 94 med resultatet: Guld.

Austin Grandjean – erfaren designer

Blå bog: Austin Grandjean er født i 1930 i København. Udlært håndsætter 1953. Kreativ medarbejder i reklamebureau 1953-54, og tilknyttet Gyldendal siden 1954. Har undervist på Danmarks Biblioteksskole, Den Grafiske Højskole, Danmarks Journalisthøjskole, Den journalistiske Efteruddannelse og Skolen for Brugskunst/Danmarks Designskole; medlem af juryer og dommerkomiteer ved div. Designkonkurrencer og pristildelinger; medlem af Direktoratet for Erhvervsuddannelsernes Ankenævn for tegning og grafik 1981-89; medlem af Den Grafiske Højskoles Uddannelsesråd 1989-94; konsulent for P&T på frimærkeområdet 1986-95.

Austin Grandjean, som besøgte udstillingen for bl.a. at signere kuverter med de af ham tegnede Europamærker, har i perioden 1986-95 været konsulent for Post Danmarks rådgivende frimærkeudvalg. Han har i 1982 tegnet to frimærker i anledning af 100-året for Robert Storm Petersens fødsel med de kendte Storm P-figurer, Peter og Ping og de tre smaa Mænd (og Nummermanden).

Udover frimærker har Austin Grandjean et utal af bøger og bogomslag på samvittigheden for forlaget Gyldendal, hvor han har været grafisk formgiver siden 1954 og afdelingsleder og chefgrafiker siden 1959. Ekstrabladet og Politiken nød godt af hans ekspertise i henholdsvis 1964 og 1968 i forbindelse med de to avisers omlægning og forbedring af avisernes grafiske udtryk.

Starten af Hillerød Philatelistklub

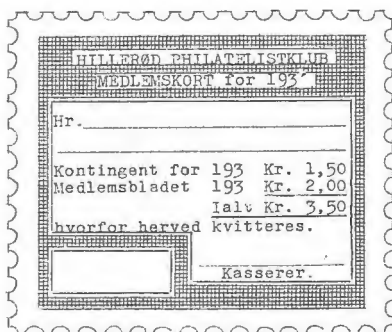
Af Svend Thomsen, Helsingør

Det første orienterende møde blev i 1936 holdt i Zone-Redningskorpsets vagtlokale på hjørnet af Kalvehavevej og Frederiksværksgade efter en notits i (vist nok) Frederiksborg Amts Avis af den daværende leder af Zone-stationen, Hansen. Ejendommen blev senere nedrevet, og arealet indgik i Irmatorvet.

Det blev på mødet vedtaget, at indkalde til en stiftende generalforsamling, såvidt jeg husker i mødelokalerne på første sal i Hotel Kronprinsen. Jeg kan desværre ikke huske datoen for generalforsamlingen.

Jeg kan heller ikke præcist huske, hvem der blev valgt til bestyrelsen, men den første formand blev Poul Jensen, som boede på Hjortholmsvej. Dubletlederen boede på Hansensvej, men navnet er desværre smuttet. Kasserer blev undertegnede, der dengang boede i Grønnegade 25.

Efter et par møder i vagtstuen blev de fremtidige møder henlagt til Hotel Kronprinsen.

Et af de første medlemskort

Den 5.10.1941 blev afholdt et femårs jubilæum på Hotel Leidersdorff, hvortil der blev udgivet en særkuvert med en "mærkat". Pågældende mærkat er tegnet af et medlem af klubben, der var ansat i en manufakturforretning i Slotsgade. Det pågældende medlem hed vist nok Martensen, og han overtog senere forretningen.

Som det ses af medlemskortet fra slutningen af trediverne, var det overkommeligt, at være medlem af klubben. Det var fremstillet på en duplikator.

Hillerød – Frederiksborg – Hillerød

Min hjemstavn

Træk af byens tidlige posthistorie

Af Poul-Erik Poulsen, Hillerød

Født, opvokset og hele mit liv levet i “skyggen” af det *Frederiksborg Slot* – bygget af det danske postvæsens fader, Christian d. 4. tidligt i 1600-tallet – der i 136 år fra 1772 til 1908 lagde navn til byen *Frederiksborg*, har jeg som frimærkesamler helt naturligt også interesseret mig for byen i postal henseende.

Min karriere som frimærkesamler startede som for de fleste i drengene med at samle alt fra familiens post, og plyndre mine bedsteforældres beholdning af gamle julekort og breve, der var gemt væk på loftet. Frimærkerne blev klippet af, en vandalisme set med nutidens øjne, hvor de hele forsendelser med fuldstændige og tydelige stempler ville være nok så interessante, set med en posthistorisk samlers øjne. De afvaskede frimærker blev flittigt byttet med skolekammeraterne, og som så mange unge samlere gik vi hurtigt i stå – bytemulighederne var hurtigt udtømte – det var vanskeligt at komme videre i samleriet.

Til al held for mig kendte min morfar (fig. 1), der var overpakmester ved Hillerød Postkontor og havde lagt loft til mine plyndringer, nogle af de fri-

mærkesamlere, som havde været med til at stifte *Hillerød Philatelistklub*, og i forbindelse med klubbens 5 års jubilæumsudstilling i 1941 blev jeg optaget som juniormedlem i klubben. Her kom der mere gang i samleriet og ved hjælp af de ældre samleres velvillig-

Fig. 1. Overpakmester L. P. Jensen som postbud i Møllestræde ca. 1905.

hed blev mange huller i min meget spredte samling fyldt ud.

Siden drengårene har jeg, som så mange andre frimærkesamlere, samlet mere eller mindre stabilt, jeg skulle da giftes, ha' børn, og karrieren i arbejdslivet skulle jo også passes, men efterhånden som tiden gik, blev der mere tid til de kære små lapper, og nu blev det specielt japanske frimærker jeg viiede min interesse. Et område, jeg fortsat dyrker, selvom det posthistoriske mere og mere har fået min bevågenhed.

Ca. 1984-85, i årene inden Hillerød Philatelistklubs 50 års jubilæum, begyndte jeg og et par andre samlere i klubben at interessere os for Hillerøds posthistorie. I første omgang for at få et overblik over de poststempler, der var anvendt på Hillerød Postkontor siden de første blev tildelt kontoret i midten af 1800-tallet. Vi havde megen fornøjelse af at registrere, hvad vi hver især havde af forsendelser afsendt fra Hillerød og omegn, stemplet på Hillerød Postkontor, som indtil 1. april 1908 hed *Frederiksborg*. Først efter denne dato kom der til at stå *Hillerød* i kontorets poststempler.

For mit eget vedkommende resulterede dette samarbejde i klubben i, at jeg begyndte at anlægge en posthistorisk hjemstavnsamling, der skulle søge at beskrive *Hillerøds* postale udvikling og placering i Nordsjælland, blandt andet ved de postruter og jernbaner, som i tidens løb har passeret eller er

udgået fra byen. Illustreret ved poststempler, forsendelser samt postkort og andet relevant materiale. Arbejdet med min samling *Hillerød – Frederiksborg – Hillerød, Min hjemstavn*, første gang udstillet i *Birkerød, 1991*, har forstærket min interesse for byens posthistorie, som jeg stadig søger at komme mere og mere til bunds i. I det efterfølgende vil jeg begrænse mig til at beskrive nogle spredte træk fra Hillerøds tidlige posthistorie og starte med lidt lokalhistorie.

LOKALHISTORIE

I midten af 1500-tallet, hvor landsbyen Hillerød nordøst for søen (den nuværende Slotssø) kun bestod af 6 gårde, 4 småhuse og den lidt mindre landsby Ølskøb sydvest for slottet, havde næppe nogen af indbyggerne kunnet forestille sig, at landsbyerne skulle vokse sig sammen og i løbet af de næste ca. 350 år skulle blive til et trafikalt knudepunkt i Nordsjælland. Dengang (omkring 1550) var købstaden Helsingør ved Sundet et udgangspunkt for trafikken søværts, og købstaden Slangerup som Nordsjællands midtpunkt med tingsted for den beboede del af halvøen syd for Gribskov, stort set de eneste rigtige bysamfund i Nordsjælland. Men det skulle de ikke fortsat have lov til at være, og efter min opfattelse kan man tilskrive de danske kongers aldrig svigtende jagtinteresse æren for, at Hillerød fik muligheder for at svinge sig op til at

blive et trafikalt knudepunkt i slutningen af 1800-tallet.

Lige siden Valdemar Atterdag i 1300-tallet med "mit elskede Gurre", havde kongerne tilstræbt at samle sammenhængende landstrækninger i Nordsjælland mellem Sundet og Isefjorden, en meget skov- og jagtrig egn, hvor kongen kunne pleje sin jagtinteresse med ligesindede.

Den også jagtinteresserede Frederik d. 2. (1559-88) købte i 1558 hovedgården Faurholm syd for det nuværende Hillerød, men først i 1560 ved erhvervelsen af rigsadmiral Herluf Trolles herregård Hillerødsholm fik kongen samlet et stort skovrigt jagtområde. Frederik d. 2. beholdt Herluf Trolles nyopførte hovedbygning, og gården fik straks navnet *Frederiksborg* efter sin nye kongelige herre. Kongen opholdt sig ofte på Frederiksborg, hvor han i løbet af 1560'erne opførte flere tilbygninger. Kongen grundlagde hermed en tradition for kongebolig på stedet i de næste 300 år.

Hoffets daglige husholdning, og de mange jagtselskabers forplejning samt det fortsatte byggeri, var årsag til, at kongen ønskede at få anlagt en lille by med arbejdskraft og indkvarteringsmuligheder tæt ved slottet. Men skønt han til borgerne i Slangerup lovede skattefrihed i 20 år og "frit ildebrændsel", samt at de kunne tage købstadsprivilegierne med, hvis de flyttede til Hillerød, lykkedes det ikke, at få dem til at flytte. Heller ikke, da kongen fra-

tog Slangerup dens købstadsrettigheder og ændrede dens status til landsby i 1563, hvor Slangerups tingsted blev flyttet til det nyoprettede Frederiksborg Birk, hvis ting holdt møde om torsdagen ved slottet.

Selvom borgerne i Slangerup var for træge til at flytte, er der dog noget, der tyder på, at der i løbet af det første tiår må være strømmet en del mennesker til byen ved Frederiksborg Slot, og de var ikke alle godtfolk som dem fra Slangerup, hvem kongen gerne ville have lokket hertil. De gamle optegnelser fortæller, at Frederik d. 2. - der støttede Sjællands Biskop i dennes kamp mod usædeligheden: "Alle skøger og Bolefolk, som så uhøvisk levede i Utugt, herefter skulle miste Huden til Kagen" - i 1568 havde ladet fire skøger hudstryge ved Frederiksborg galge, hvilket kongen lod meddele på Landemodet i Roskilde samme år. Det interessante ved denne meddelelse er, at der allerede tidligt har været rejst en galge ved byen, og at der åbenbart har været ikke så få mennesker bosat her, siden ikke mindre end fire skøger har haft tilhold i byen. Der har næppe været kunder nok i de to små landsbyer Hillerød og Ølskøb.

Det var Frederik d. 2.'s dynamiske søn Christian d. 4., født på Frederiksborg den 12. april 1577, som i årene omkring 1600 byggede *Frederiksborg Slot* med det udseende vi kender i dag (fig. 2). Kongen nedlagde den lille landsby Ølskøb tæt ved slottet og flyt-

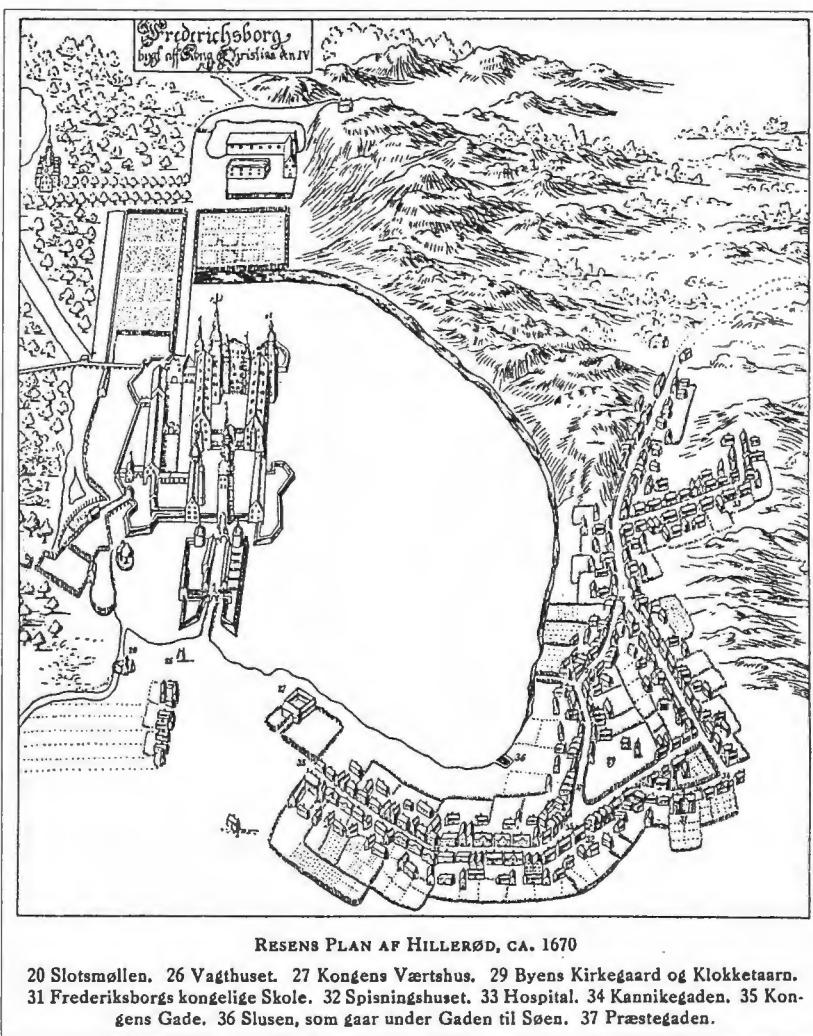

Fig. 2. Resens "Plan af Hillerød" er det tidligst kendte kort over byen. Planen viser et gadeforløb, der stort set svarer til den midtby, vi kender i dag.

tede beboerne op på bakken nordøst for Slotssøen i nærheden af den gamle landsby Hillerød. Derefter gav han sine betroede embedsmænd, hoffolk og håndværkere ejendomsbrev på grundene omkring landsbyen på bakken ned mod slottet. Den nyanlagte vej benævntes "Kongens stenbro til Slottet", den nuværende Slotsgade, og langs denne blev der opført "Solide og rimelige Borgerhuse" og gårde med god plads til indkvartering af tilreisende med deres vogne og heste, alt sammen på kongens ordre og under hans nøje tilsyn. Jo – han var en flittig mand – Christian d. 4.

Kongen, havde af veneration for sin fader besluttet, at navnet *Frederiksborg* om slottet skulle bevares, men at byen omkring fortsat skulle benævnes *Hillerød*. Hermed blev den senere forvirring omkring bynavnet grundlagt. Efter Christian d. 4.s død i 1648 var Frederiksborg Slot fortsat kongebolig på mange tidspunkter af året og ofte rammen om store begivenheder i kongehuset, blandt andet blev samtlige enevoldskonger fra Frederik d. 3. – bortset fra Christian d. 7. – salvet i slotskirken, som også dannede rammen om Frederik d. 7.s bryllup med Grevinde Danner. Frederik 7. boede på slottet til branden i 1859, og var således den sidste konge, der boede her. Heller ikke her må vi glemme de store jagtselskaber, de vekslende konger afholdt på slottet for at dupere venner og potentielle fjender.

Byen, der stort set var vokset op fra den bare mark siden 1600-tallet, blev (også på grund af slottet) identificeret som *Frederiksborg* af omgivelserne. Dette forlenede de mange driftige håndværkere, næringsdrivende og den begyndende industri med en vis glans, som de sikkert har været meget tilfredse med, når der skulle trækkes kunder til byen fra de omliggende, spirende bysamfund i Nordsjælland. Formentlig derfor skiftede byen officielt navn til *Frederiksborg* i 1772.

Slottet, der ikke har været kongebolig siden den store og voldsomme brand i 1859 under et af Frederik d. 7. og grevinde Danners mange ophold her, blev ved manges hjælp, først og fremmest kongens og byens borgeres, men også mange "gode danskere", blandt andet brygger Carl Jacobsen, genopbygget stort set efter de gamle tegninger. I 1878 blev det indviet som det Nationalhistoriske Museum, vi i dag kender som Frederiksborgmuseet.

Uden den kongelige glans skulle byen jo efter 1859 leve videre, og da mere og mere under sin oprindelige betegnelse.

"Hele Europas svigerfar" Christian d. 9. (1863-1906) opholdt sig meget på det nærliggende *Fredensborg Slot* med hele sin store familie i årene indtil sin død, en tradition hans søn, Frederik d. 8. (1906-12), fortsatte. Mange breve fra sidst i 1800-tallet er da også adresseret til Hillerød i stedet for til Frederiksborg. Måske i konsekvens af denne

udvikling, og for at undgå forveksling med den nærliggende by Fredensborg, ændrede postvæsenet postkontorets navn til *Hillerød* fra den 1. april 1908. *Den nordsjællandske jernbane*, der blev etableret 1864 fra København over Hillerød til Helsingør, skabte en fornyet tilgang af beskæftigelse og handel til Nordsjælland og Hillerød. Jernbanebyggeriet var en kraftpræstation samtidig med landets opslidende krig med Prøjerne og Hertugdømmerne med tabet af Sønderjylland til følge, samt besættelsen af Jylland op til Limfjorden.

Det gik dog ikke så stærkt i starten. Man skulle lige vænne sig til den forbedrede kontakt til omverdenen, men en af byens dygtige købmænd havde dog "set lyset". Han averterede kort efter banens start i Frederiksborg Amts Tidende med at han var leveringsdygtig med "finere frisk brød" fra en af "Københavns fineste Wienerbagere". Sådan kom wienerbrødet til Hillerød, som godt nok havde fem brændevinsbrændrier, men ingen bager. I følge J. P. Traps "Statistisk-Topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark" fra 1858 – kort før banen kom til byen – beskrives Hillerød således: "Byen har 1 torv, 7 gader og 184 matrikulerede og brandforsikrede bygninger, hvoraf 160 er beliggende i den egentlige by, og 24 på dens grunde. Byens areal udgør 496.000 kvadratalen og dens jorder 722 tønder land, stående for hartkorn 57 tønder, og er

med undtagelse af de såkaldte holme alle udskiftede. 1855 var byens indvånertal 2292. Af industrielle anlæg mærkes: 2 damp- og 3 almindelige brændevinsbrændrier, 2 ølbryggerier, 3 garverier, 1 klædefabrik, 1 bomuldsvæveri, 1 tobaksfabrik, 1 feldberederi, 1 teglbrænderi, 1 potteri, 1 skedevand- og farvefabrik, 1 bogtrykkeri og 4 gæstgiverier. Desuden findes i byen og på dens grunde 2 vind- og 1 vandmølle samt 1 dampmølle."

Trap nævner også, at byen havde Frederiksborg Distrikts Sygehus, Frederiksborg Amts Døreanstalt og Hillerød Hospital (med fri bolig for 26 lemmer), samt en Lærd Skole (stiftet af Christian d. 4.), en Borgerskole, en Betalingsskole for Drengene, en Betalingsskole for Piger og en Friskole. Man kan sige, at tidligt var grundlaget lagt for den skoleby, vi også kender Hillerød for i dag.

For fuldstændighedens skyld skal nævnes, at byen naturligvis også havde posthus, telegrafstation (oprettet så tidligt som 1854, takket være Frederik d. 7.), et Apothek samt at øvrigheden havde til huse i byen, Amtmand, Amtsforvalter, Byfoged- og Birkedommer mv.

Jernbanernes sammenbinding af Hillerød med det øvrige Nordsjælland fortsatte med *Gribskovbanen* i 1880 og *Frederiksværkbanen* i 1897, og var medvirkende årsag til at forstærke byens placering som Nordsjællands naturlige centrum for mange aktiviteter.

BYENS POSTHISTORIE

Posten under Frederik d. 2. og i Christian d. 4.'s første regeringstid.

Man skal erindre sig, at postvæsenet, hvis man kan tale om et sådant, i midten af 1500-tallet bogstaveligt talt var kongeligt. Der var vel næppe mange ud over kongefamilien, de adelige og de få "lærde", som kunne skrive og læse, og dermed havde behov for udveksling af breve. Postudvekslingen var under Frederik d. 2. så småt begyndt at blive sat i system, og første gang vi hører om post til Frederiksborg er i forbindelse med, at Frederik d. 2. den 24. februar 1567 udsteder et kongebrev – et såkaldt missiv – der befaler Bjørn Andersen i København at holde 2 postheste til at føre posten frem på ruten mellem København og Frederiksborg og videre til Helsingør. Postillonen medførte et pas underskrevet af kongen, og det må formodes, at der også har været tale om transport af materialer, gods og passagerer. Denne formodentlige, og efter datidens forhold, livlige trafik mellem København og Frederiksborg førte til, at Frederik d. 2. allerede i 1584 oprettede en kongevej på ruten. Den var landets første kongevej og blev først åbnet for offentligheden i 1770'erne til almindelig færdsel mod aflæggelse af "passagepenge".

Den åbne færdselsvej, som sikkert var af for ringe beskaffenhed til kongens trafik, Frederiksborg Landevej, udgik dengang fra Søborghus over Bud-

dinge, Kollekolle og Lillerød til Hilerød.

Efter Christian d. 4.'s tronbestigelse i 1588 anskaffedes kort efter, i 1589, for kongens regning 2 postvogne til ruten København-Frederiksborg, vogne, der foruden persontransport og postfremføring også blev anvendt i forbindelse med bygningsarbejderne på Frederiksborg Slot. Det gamle slot blev revet ned og et nyt blev rejst samme sted. Fra 1597 fordobledes antallet af postvogne til fire "som skulle befinde sig i Frederiksborg så længe kongen var i landet", men allerede kort efter 1600 blev vognene afskaffet og erstattet af ridende bude.

Christian d. 4.'s postforordning af 24. december 1624

Selvom kongen ofte opholdt sig på Frederiksborg Slot, lå dette og det spirende bysamfund udenfor alfarvej i 1624, og var måske derfor ikke nævnt i forbindelse med de postruter, der blev indført med den kongelige postforordning af 24. december 1624. Eller måske var det fordi kongen havde sine postryttere. Det er mit gæt, for allerede i 1625 omtales en ridende post fra København over Frederiksborg til Helsingør. Strækningen til Frederiksborg må senere være blevet ændret til en kørende post, idet kongen den 7. oktober 1647 bestemte, at ingen postvogn måtte afgå fra København til Frederiksborg, før cancelliet var blevet spurgt om dette havde bud med. I øv-

rigt var det de samme postheste, stationeret i Hillerød, der i januar 1648 var med til at trække kongens kane med den syge konge den sidste gang fra Frederiksborg til Rosenborg, hvor han døde 21. februar samme år.

Christian d. 4.'s postforordnings hovedformål var at binde rigets hovedbyer sammen med Hamborg, der var rigets sydlige port mod det store udland, og forordningen betød også grundlæggelsen af et egentligt postvæsen med offentlig befordring af post mellem bestemte lokaliteter og til faste tider. Først og fremmest en kørende post mellem København over Kolding til Hamborg, medens de 7 andre ruter blev fremført af gående bude (fig. 3).

Det var barske tider i midten af 1600-tallet, og også de postfolk, der med postreformen var sendt ud på landevejene "kunne komme galt af sted", således skriver Hillerøds byskriver i

1654: "Christian Henriksen blev med sexten medfølgende Nævningsmænd opkrævede på Drab, som skete i Hillerød, som Christian Brevdrager (Henriksen) *desværre* havde beganget på Laurids Skinder af Helsingør". Men værre gik det for en enlig mor, der samme år havde "ombragt" sit nyfødte barn – hun blev halshugget. Brevdrageren (postbudet), som man sikkert anså for at være mere værdifuld for samfundet, slap med en bøde, og den enlige mor måtte vente med at blive henrettet til næste gang, skarpretteren kom forbi. Byen blev nemlig aldrig så stor – det første mandtal i 1645 opgør indbyggertallet til 559 personer over 18 år – at den fik sin egen skarpretter. I den første tid havde den ikke engang sin egen natmand, men måtte tilkalde Mestermændene fra Helsingør, som foretog alt det "urene arbejde": Rense slottets fangetårn og hemmeligheder (toiletter), feje skorstenene, udslæbe og begrave de heste og jagthunde, som var døde i staldene – samt foretage henrettelserne.

Krigen mod Sverige 1657-60

På grund af krigen blev postgangen i Nordsjælland stort set indstillet, og med Roskildefreden i 1658, hvor Danmark måtte afstå Skåne, Halland, Blekinge, Bornholm, Bohuslen og Trondhjem-len, blev også de danske post-ruter i Sverige nedlagt. Efter krigen i 1660'erne lagde svenskerne deres post-rute til Hamborg om, således at den nu

Fig. 3. Postruterne den 24.12. 1624.

passerede Frederiksborg. Tidligere var ruten fra Helsingør gået over Lyngby, hvor de svenske bude måtte vente indtil de fra København havde fået udstedt pas, der sikrede dem uhindret rejse gennem Danmark. Først fra 1814 blev det aftalt, at al svensk post til Hamborg skulle sendes i forseglede pakker med det danske postvæsen.

Postruten Roskilde – Slangerup – Hillerød i 1694

Med postforordningen af 25. december 1694 etableredes en bipost (rute), som blev befordret med gående bud fra Roskilde over Slangerup til Hillerød. Der etableredes en mindre bipostekspedition, der blev benævnt *Hillerød*. Beliggenheden af dette første "postkontor" i byen kendes ikke, ej heller hvem der bestyrede det. Ruten fra Roskilde betjentes senere med en ridende post og videreførtes til Helsingør. Der findes ingen oplysninger om, hvornår dette skete fra, men det vides, at posten i 1705 to gange om ugen var ført frem til Helsingør.

Frederik d. 4. og posten i Hillerød – byens første postmester

Selvom Frederik d. 4. (1699-1730) var meget berejst både i Italien og Frankrig, opholdt han sig ofte på Frederiksborg Slot, i hvert fald i jagtsæsonen. Det viste brev (omslagets forside) med kongens segl og egenhændige underskrift er afsendt fra Frederiksborg den 14. september 1705 til Rensburg. Man

kan sige, at det var kongens store jagtinteresse, der uilsigtet fik stor betydning for rekrutteringen af byens postmestre, hvoraf de fleste, i en periode fra 1730-1835 tillige var hospitalsforstandere for Hillerød Hospital.

Hillerød Hospital var ikke det, vi i dag forstår ved et hospital/sygehus, men nærmest et sted, hvor man anbragte uønskede personer, således som det er beskrevet i fundatsen for hospitalet, oprettet af kongen i 1726: "Et kongeligt Internat for "spectaculeuse", det vil sige fattige stakler, der havde været så hårdt angrebne af kopper, lupus mv., at deres ansigter var misdannede og vansirede, hvorfor de var til afsky for godtfolk" – og nok også for kongens mange fine gæster til festerne på slottet i forbindelse med jagterne i skovene omkring byen. Hillerøds første postkontor blev oprettet den 22. oktober 1722 med status af et bipostkontor på ruten mellem de to hovedpostkontorer Roskilde og Helsingør til afløsning af den bipostekspedition, der var oprettet i 1694. Byens første postmester hed *Lars Larsen*, der havde en gård beliggende på Torvet, hvor en ejendom stadig bærer navnet *Postgården*. To gange om ugen kom den ridende post fra Roskilde over Slangerup til Hillerød og videre til Helsingør. Postrytteren lagde posten til Fredensborg af i Hillerød og Lars Larsen måtte holde heste, så han straks kunne viderebringe posten til Fredensborg.

Hospitalsforstanderne som postmestre

Da Lars Larsen døde i 1729 søgte *Hans Madsen Bang* embedet og fik dette den 31. oktober. Madsen Bang, der var fuldmægtig hos amtmændene og fra 1713 tillige havde haft Slotsmøllen i fæste, søgte i 1730 også det ledige embede som hospitalsforstander i "stiftelsen Hillerød Hospital" med ønsket om tilladelse til at forene begge embeder, hvilket blev givet af kongen. Posthuset, hvis status i 1744 blev ændret til hovedpostkontor, var, da Madsen Bang blev hospitalsforstander, flyttet til hospitalets forstanderbolig. Ved Madsen Bangs død i 1754 overtog *Albrecht Rehfeldt* begge embeder som henholdsvis postmester og hospitalsforstander.

Rehfeldt, der fra 1747 havde været tilknyttet hospitalsforstanderembedet og fra 1750 tillige postmesterembedet, havde en meget travl tid i de to embeder, især i forbindelse med afbødning af skaderne i forbindelse med den store brand i 1733, som lagde store dele af byen øde, og også havde medført en genopbygning af hospitalet, forstanderboligen og dermed også posthuset. Så mange år efter branden var det hele i en dårlig stand på grund af manglende vedligeholdelse og dårligt udførte reparationer. Da det var vanskeligt at rejse de fornødne midler hos kongens embedsmænd, tilbød Rehfeldt selv at bygge to nye fag til sin embedsbolig, "da denne tilmed var posthus". Efter

megen tovtrækkeri lykkedes det endelig Rehfeldt i 1757 – af egne midler – at få tilladelse til tilbygningen. I 1772 ændredes byens og postkontoret navn til *Frederiksborg*.

Ved Rehfeldts død i november 1777 blev *Mathias Wisch* udnævnt til begge embeder som postmester og hospitalsforstander. Wisch, der var fuldmægtig på amtskontoret og tillige sekretær for den af Struensee afsatte amtmand Gram, fik dog tilladelse til at fortsætte disse gøremål i et årstid, hvor Rehfeldts enke fungerede som postmester og hospitalsforstander. I Wischs embedsperiode blev der igen foretaget omfattende reparationer af hospitalet, men embedsboligen og dermed posthuset var så medtaget, at en ny bolig og et posthus blev bygget på hospitalets grund ud mod "Slotsgaden midtvejs mellem Slottet og Torvet", som det er beskrevet i de gamle optegnelser (nuværende Slotsgade 23-25).

Wisch ledede hospital og posthus dygtigt og uegennyttigt og var velanskreven hos tilsynsmyndighederne, der dog ikke kunne give ham løfte om, at hans 30 år yngre hustru kunne sikres et udkomme efter hans død ved at overtage hans embede. Ved hans død i 1801 blev *Hans Dahlerup*, der var fuldmægtig på amtskontoret, udnævnt til hospitalsforstander, men ikke til postmester, selvom de to embeder havde været besat af samme person i 70 år. Dahlerup bestred også postmesterembedet fra 1827, men derom senere.

Modstående side:

Fig. 4. Bankobrev (pengebrev med 39 Rigsdaler 19 Skilling) sendt fra Frederiksborg 3.3 .1823. Forseglet korrekt med 2 stk. af postkontorets segl (Frederik d. 6.) og kollektørens segl (R).

Til ny postmester – måske efter omroinger efter nederlaget til England ved slaget på Rheden den 2. april – udnævntes krigskancellisekretær *Terkel Mørch* i november 1801 og fratrådte embedet 1817. Posthusets beliggenhed i hans embedsperiode er indtil videre udkendt for mig.

Efter Mørchs fratræden udnævntes *Søren Røder*, der var fuldmægtig på Frederiksborg Amtsstue, til ny postmester 1. juli 1817. Hvor posthuset var beliggende i hans embedstid er endnu uoplyst for mig, men det er nærliggende at antage, at det var på amtsstuen, der lå hvor landevejen til Frederiksværk startede, vest for slottet. Røder var tillige kollektør (fig. 4) for "Det Kongelige Generallotteri", oprettet af Frederik d. 5. (1746-66) i 1753 til fordel for det dengang nyoprettede "Kongelige Opfostringshus". Røder sluttede sin embedsperiode 31.12. 1826 i en alder af 66 år og han døde 10 år senere.

Nu tilbage til *Hans Dahlerup* igen. Han søgte i 1827 det ledige postmesterembede, hvilket blev bevilget

ham fra 1. juli 1827. Hermed var de to embeder atter og for sidste gang forenet i samme person, indtil Dahlerup fratrådte i 1835. Han døde 3 år senere, 79 år gammel.

Hans embedsperiode som postmester sluttede i 1835, kort tid efter at endnu en storbrand i byen havde lagt store partier af byen øde. Der brændte i alt 49 ejendomme i Slotsgaden og de tilstødende gader, og kun nogle få grundmurede huse blev skånet for flammernes bytte, deriblandt hospitalets hovedbygning og forstanderbolig, dermed også posthuset. Dahlerups efterfølger blev prokurator *Christian Madsen Børre* fra 28. februar 1835, og dermed var den meget lange periode slut, hvor postmesterembedet var tæt knyttet til hospitalsforstanderembedet. Børre, der fortsat virkede som prokurator, blev beskikket som anklager i sagen mod den kreds af byens borgere, der havde forvoldt branden ved tankeløs adfærd i forbindelse med et festfyrværkeri til ære for byens distriktslæge, der også var læge ved hospitalet. Prokurator Børres tid som postmester behandles i et senere afsnit.

Portoreformen af 1. april 1851 – frimærket indføres

Med portoreformen indførtes enhedsporto 6 Rbs. (Rigsbankskillings) for et brev af 1. vægtniveau = 1 lod (15,6 gram). Hidtil havde portoen for sådanne breve været afhængig af afstanden mellem de enkelte posthuse. Ved at

Fig. 5. Brev fra Frederiksborg (ANT IIb) 1.10. 1852. Portoen 6 Rbs. betalt kontant, mrk. "6".

anvende frimærker, der blev indført samtidig med portoreformen, blev portoen for et brev af 1. vægtklasse fastsat til 4 Rbs. Der blev således en besparelse ved at anvende frimærker på sin post, man fik ovenikøbet 4% rabat ved køb af et helt ark frimærker med 100 stk. Hvis man ikke i tide havde købt frimærker, og var sent på den, måtte man betale 6 Rbs. kontant for brevet (fig. 5), idet postkontoret almindeligvis lukkede for frimærkesalg 1-2 timer før hver posts afgang, da personalet skulle deltage i klargøringen af den afgående post.

Annuleringsstempler

I forbindelse med frimærkernes indførelse tildelte *Frederiksborg* i lighed med en række andre posthuse et stumt stempel til annullering af frimærkerne. Stemplet STU (fig. 6) var i brug indtil oktober 1852, hvor *Frederiksborg* i lighed med 40 andre posthuse fik tildelt et nummerstempel til annullering af frimærkerne. *Frederiksborg* fik tildelt nr. 18 og stemplet NUM 18-1 (fig. 6) blev leveret 29.10. 1852. På grund af slitage blev dette 20.02. 1867 erstattet med et nyt stempel NUM 18-2. Brugen af nummerstempler ophørte 08.04. 1884.

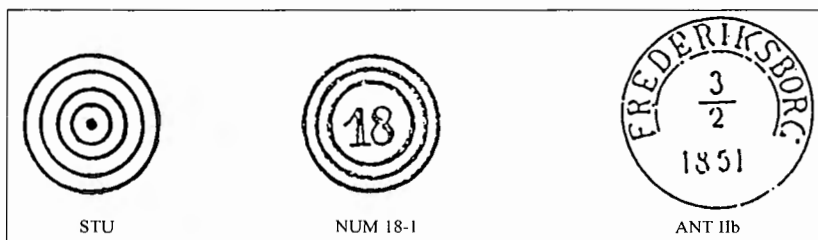

Fig. 6. Annulleringsstempler og dagstempel.

Dagstempler

På grund af et stigende pres fra udlandet om, at breve skulle afstemles med byens navn og dato for afsendelsen for at uanbringelige breve kunne returneres til afsenderen, fik *Frederiksborg* sammen med over 100 andre posthuse i kongeriget og hertugdømmerne i 1845 tildelt et dagstempel af antikvatypen benævnt ANT IIb (fig. 6) et såkaldt 1fi ringstempel. ANT IIb er mig bekendt ikke anvendt på breve til

udlandet før 1. april 1851. Fra denne dato, hvor frimærket og annulleringsstemplerne blev indført, skulle al post, også indenrigs, også forsynes med dagstempel. ANT IIb blev meget hurtigt slidt, som man også vil se af de kendte forsendelser fra april 1851 og til marts 1853 (fig. 7), hvor det efter en reparation, der omfattede udslibning af den fi ring og udskiftning af cifrene til dato/år vendte tilbage til postkontoret, nu som ANT III. Senere fulgte på kon-

Fig. 7. Brev fra Frederiksborg (ANT IIb) 2.8. 1852 korrekt frankeret 4 Rbs.. Annulleret med STUmt stempel.

toret en lang række af dagstempler af forskellige typer såsom flere ANTikva-stempler, LAPidarstempler og stempler af BROtypen.

Postruterne udvides og nye kommer til

1801 oprettes forsøgsvis en ridende post mellem Frederiksborg og Hørsholm, og da denne giver overskud, ændres den i 1803 til en agende (kørende) post 2 gange ugentlig med såvel rejssende som pakker og breve. Fra 1. maj 1809 omlægges posten fra Hørsholm således, at den nu kører over Fredensborg til Frederiksborg og nu med 3 ugentlige afgang. I 1842 indvies den daglige forbindelse mellem Hørsholm og Helsingør, og Frederiksborg sættes nu 2 gange om ugen i forbindelse med Hørsholm med en brev- og pakkepost, der den ene gang om ugen kører over Fredensborg.

1805 oprettes en gående post mellem Frederiksborg og Frederiksværk, der har forbindelse med den agende post fra Frederiksborg til Hørsholm. Ruten fra Frederiksborg til Frederiksværk bliver senere, i 1837, til agende brev-, pakke- og passagertransport.

Den gamle postrute fra Roskilde til Frederiksborg ændres i forbindelse med nedlæggelsen af Slangerup postkontor, der flyttes til Frederikssund. Denne omlægning af ruten, der i mellemtiden var blevet til en agende brev-, pakke- og passagertransport, finder sted i 1833.

1. marts 1845 ændres den gamle postrute fra København således, at den nu deles i Rudersdal Kro til henholdsvis Hørsholm og Fredensborg. Ruten betjenes nu 3 gange om ugen med en kombineret post- og persontransport.

Vilkårene for borgerne i Hillerød eller Frederiksborg som den fortsat kaldtes officielt, ændredes totalt, da jernbanen kom til byen i 1864. Nu fik borgerne, der i antal var steget til ca. 2500, mulighed for daglig post- og trafikforbindelse med flere gange om dagen til København og Helsingør og de øvrige byer på jernbanestrækningen.

Jernbanerne og Hillerød

Den meget teknisk interesserede Frederik d. 7. og særdeles gode ven af Hillerød var stærkt medvirkende til at *Nordbanens* forlængelse fra Lyngby til Helsingør blev lagt over Hillerød. Der havde ellers været meget stærke kræfter, der talte for en linieføring over Hørsholm, men kongen insisterede på linieføringen over Hillerød – desværre oplevede han ikke banens indvielse, der først fandt sted et halvt års tid efter hans død.

Nordbanen blev åbnet for trafik den 9. juni 1864 og samtidig blev byens nye jernbanestation og jernbanepostekspektion samme sted taget i brug. Her gentages navneforvirringen, stationen benævnes *Hillerød*, som det fremgår af den første køreplan, her gengivet efter Postvæsenets Officielle Meddelelser (fig. 8), men jernbanepostekspe-

5. Fra Torsdagen den 9de dennes vil Driften paa den nordsjællandske Jernbane tage sin Begyndelse i Henhold til følgende, af Indenrigsministeriet approberede Køreplan:

Fra Kjøbenhavn til Helsingør.					Fra Helsingør til Kjøbenhavn.				
	Periode.	Periode.	Periode.			Periode.	Periode.	Periode.	
	St.	St.	St.			St.	St.	St.	
Fra Kjøbenhavn	8 "	Form.	11 30' Form.	7 30' Est.	Fra Helsingør	7 "	Form.	3 30' Est.	8 "
— Hellerup	8 12'	—	11 44'	—	7 42'	—	3 45'	—	8 12'
— Gentofte	8 18'	—	11 53'	—	7 48'	—	4 "	—	8 18'
— Lyngby	8 28'	—	12 5'	Est.	7 58'	—	4 35'	—	8 28'
— Solte	8 40'	—	12 18'	—	8 10'	—	4 40'	—	8 40'
— Hvidovre	8 50'	—	12 30'	—	8 20'	—	4 50'	—	8 50'
— Hillerød	9 "	—	12 42'	—	8 30'	—	5 "	—	9 "
— Hillerød	9 20'	—	1 10'	—	8 50'	—	5 10'	—	9 15'
— Fredensborg	9 35'	—	1 30'	—	9 5'	—	5 25'	—	9 32'
— Døbsgaard	9 45'	—	1 45'	—	9 15'	—	5 35'	—	9 40'
— Helsingør	10 "	—	2 2'	—	9 30'	—	5 45'	—	9 48'

(D. 8. 11. J. 730.)

Fig. 8. Nordbanens første køreplan, gengivet fra Postvæsenets cirkulære nr. 15 af 7.6. 1864

ditionen tildeles et dagstempel med betegnelsen FREDERIKSBORG JB. (ANT IX) samt annulleringsstempel til frimærkerne, NUM 226 (fig. 9). Til de tog, der skulle køre på strækningen København-Helsingør, leveredes

to bureauvogne, og til stempling af posten, som foregik undervejs, leveredes 2 stk. annulleringsstempler NUM 229 og 2 dagstempler af typen ANT IX. Disse er de eneste bureaustempler med retningsangivelse: NR = nordgå-

Fig. 9. Brev fra Frederiksborg JB. (ANT IX) 28.2 1871 korrekt frankeret med 4 Sk., annulleret med NUM 226.

Fig. 10. Brev postbehandlet i Nordbanetoget 16.09. 1864 i sydlig retning (S.R.). Korrekt frankeret med 4 Sk. annulleret med NUM 229.

ende rute og SR = sydgående rute (fig. 10). Stemplerne blev ikke anvendt konsekvent, nok fordi man ikke fik to af hver, således som man havde bestilt inden banens åbning. I 1867 udskiftedes nummer- og dagstemplerne med kombinerede stempler 229 + N.SJJB. P.B., der senere efterfulgtes af en hel række af nye stempeltyper. Bureauet blev endelig nedlagt 1984 samtidig med at posttogskørslen stoppede på strækningen Hillerød-København.

Som den næste jernbane i området åbnede *Gribskovbanen* for driften på strækningen Hillerød – Kagerup – Græsted den 20. oktober 1880. Banen var fra starten primært beregnet til transport af træ/brænde fra Gribskov til København. Den 14. maj 1896 blev jernbanen forlænget til Gilleleje og til trods for, at togets dampvogn var for-

synet med et postrum, kunne oplandet ikke retfærdiggøre et bureau. Al post blev derfor transporteret i lade. Først i 1916 åbnede bureauet på strækningen Hillerød – Gilleleje og tildeltes et dagstempel af typen BRO IIc med teksten GRIBSKOVBANEN. Dette bureau-stempel var i brug indtil bureauet blev nedlagt i 1926.

Året efter forlængelsen til Gilleleje blev banen forlænget fra Kagerup til Helsingør den 16. juni 1897 og ca. 25 år senere fra Helsingør til Tisvildeleje. Da bureauet i 1926 blev nedlagt på strækningen til Gilleleje, hvorfra posten nu blev behandlet i toget til Helsingør, en strækning, der var åbnet i 1916, blev der i stedet åbnet et bureau på strækningen Hillerød – Tisvildeleje med eget bureaustempel af typen BRO IIc med teksten HILLE-

RØD – TISVILDELEJE. Bureauet blev nedlagt i 1961 og i de sidste 30 år fra 1932 fungerede det kun som sommerbureau.

Næsten samtidig med at Gribskovbanen blev forlænget til Helsingør, åbnede *Frederiksværkbanen* for driften den 31. maj 1897 på strækningen Hillerød – Frederiksværk. Der var fra starten bureau med toget og hertil leveredes dagstempler af typen BRO Ie med teksten FREDERIKSBORG – FREDERIKSVÆRK. I postvæsenets terminologi hed Hillerød jo fortsat Frederiksborg indtil 1. april 1908, hvor teksten i bureautemplerne da også ændredes til HILLERØD –

FREDERIKSVÆRK. I december 1916 blev banestrækningen forlænget til Hundested og bureautemplerne, nu af typen BRO IIIc, fik teksten HILLERØD – HUNDESTED. Bureauet blev nedlagt i 1973.

Med etableringen af jernbanenettet i Nordsjælland blev mange af de eksisterende postruter nedlagt og nye kom til i årene efter 1864, blandt andet landpostruter, som medførte oprettelse af brevsamlingssteder med eller uden egne annulleringsstempler, der for manges vedkommende var underlagt postkontoret i Frederiksborg/Hillerød, hvor posten blev sidestempelt med dette postkontors dagstempel. På man-

TØMRER OG SNEDKERMESTER EBBE WIBERG

Tømrer- og snedkerarbejde
42 26 44 18
Granbakken 56 - 3400 Hillerød

ge stationer langs jernbanenettet blev der oprettet brevsamlingssteder med egne annulleringsstempeler.

Postmestrene og posthusets placering i byen i årene 1835-1910

“Hospitalsæraen” på byens posthus sluttede som tidligere beskrevet med udnævnelsen af prokurator *Christian Madsen Børre* til postmester i 1835. I sidste del af Børres embedsperiode blev der opstillet postkasser i byen i forbindelse med frimærkets indførelse i 1851, og nogenlunde samtidig blev der indført omdeling af post i byområdet. Men forinden, i 1841, indrages han i en læserbrevspolemik i den lokale avis, Frederiksborg Amts Tidende, med en utilfreds postkunde (dog anonym), som anklager postmesteren for at være ublu med sine takster ved at opkræve 3 skilling i bærepeng, blot fordi et brev ikke er afhentet på postkontoret til tiden.

Børre svarer, at alle regler er overholdt og at bærepeng skal opkræves, hvis ikke brevet er afhentet henholdsvis 1 time efter dagvognens (fra København) ankomst eller 2½ time efter øvrige posters ankomst. Børre blev afskediget 30. september 1855 og døde i 1857, 76 år gammel.

Postkontorets placering i Børres tid vides ikke med sikkerhed, dog ved vi, at det må have ligget i en kælder, idet Generalpostdirektionen i en skrivelse til Børre i 1843 påtaler dette: “måtte skønne at være upassende for et kon-

geligt postkontor”. Om dette vink med en vognstang havde nogen effekt på Børre, vides ikke.

Fra Børres afgang som postmester i september 1855 til december 1856 var der ikke udnævnt nogen postmester i Hillerød ifølge de tilgængelige oplysninger, men de løbende forretninger er sikkert blevet passet alligevel. Først den 10. december 1856 udnævntes exam. jur. og fuldmægtig *Frederik Rieber* til ny postmester og posthuset blev flyttet til byskriverkontoret, der var beliggende i Frederik d. 2.s “Gamle Kro” (forlængst nedrevet, men var beliggende på den lille halvø i den sydlige ende af Slotssøen, der stadig benævnes “Posen”). Byskriverstræde, der fra Slotsgade førte ned til byskriver- og postkontoret, er da også benævnt Posthusstræde på et gammelt kort over byen, vist i Traps I. udg. fra 1859. Posthusets beliggenhed her blev dog kort, for allerede i 1861 solgte Rieber, som ejede “Den Gamle Kro”, denne ejendom til amtmænd, lensgreve Johan Sigismund Schulin. I stedet købte Rieber så Israelsens Gård (nuværende Slotsgade 11) og indrettede postkontoret her. Om Riebers sidste postmesterår i Israelsens Gård, fortæller byens senere postmester Harmsen – ansat som postelev 14 år gammel hos Rieber kort før Nordbanens åbning – mange “artige” historier i sine erindringer. Rieber døde i embedet den 11. oktober 1865, 61 år gammel.

Fhv. postmester i Kappel (Cappeln) *Daniel Clausen*, der den 8. februar

1864 var blevet fordrevet fra sit embede af tyskerne under krigen i 1864, overtog nu postmesterembedet for en meget kort periode fra 28. maj 1866 til sin død kun 50 år gammel den 22. januar 1867.

Jens Andreas Østergaard, der havde været konstitueret postmester i Hjørring, overtog derefter postmesterembedet den 1. juni 1867 i en alder af 52 år. I Østergaards tid som postmester etableredes i slutningen af 1870'erne flere landpostruter i postvæsenets regi i det område, der hørte under Frederiksborg. Tidligere, omkring 1869/70, havde stationsforstander G. J. Jessen, Holte Station som privat entreprenør forsøgt flere steder i

Frederiksborg Amt at etablere landpostruter fra posthusene, herunder også fra Hillerød (Frederiksborg). Et forsøg der dog ikke lykkedes. Økonomien hang ikke sammen, og han opgav. I Østergaards embedsperiode blev også budgangen i byen ekstra udbygget, og han fratrådte som postmester 30. september 1895, 82 år gammel og døde året efter i august.

Ny postmester blev nu kaptajn *Fredrik Dencker*, der udnævntes 1. december 1895. Da Dencker overtog embedet, havde posthuset til huse i bogtrykker Hanssens ejendom på hjørnet af Torvet og Sdr. Jernbanevej, se Traps kort over byen fra 1895 (fig. 11).

Hvornår kontoret er flyttet dertil, vides

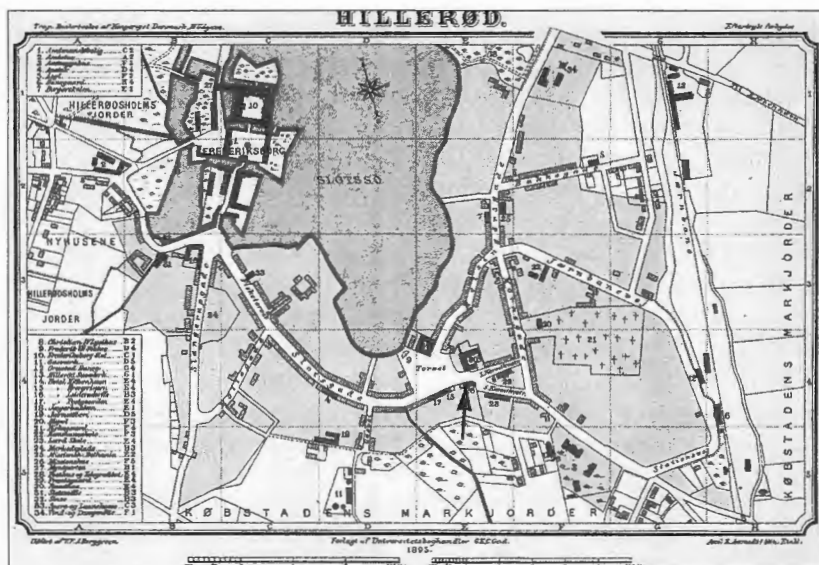

Fig. 11. Hillerød omkring 1895 – Postkontoret (nr. 28 på kortet) lå på torvet.

Fig. 12. Postkontoret i Kannikegade omkring 1910.

ikke med sikkerhed. Pladsen her var efterhånden blevet noget trang, og da Hansson ikke var tilbøjelig til at udvide posthusets lokaliteter, måtte postvæsenet se sig om efter andre lokaliteter i byen, dog uden resultat, trods lang tids søgen. Derfor tog Dencker nu sagen i egen hånd og købte enkefru Marcussens ejendom i L. Kannikestræde (nu Kannikegade) for 8.500 kr. i 1908 og fik huset revet ned. Med et lån fra postvæsenet opførte han her et nyt posthus, som stod færdigt året efter (fig. 12).

Senere overtog postvæsenet ejendommen efter Dencker og i 1915 blev

posthuset udvidet ved køb af nabo-ejendommen. Senere blev posthuset yderligere udvidet og var beliggende i Kannikegade indtil 1976, hvor en ny postbygning, placeret ved jernbanestationen, blev taget i brug.

Dencker, der på grund af sit initiativ til den nye posthusbygning, blev udnævnt til etatsråd, tog sin afsked den 31. oktober 1909.

Frederiksborg bliver til Hillerød – igen

Da Hans Peter August Harmsen, der som nævnt begyndte som elev hos postmester Rieber i 1864, selv overtog postmesterembedet den 1.1. 1910, kunne man godt sige, at en epoke var slut og en ny kunne begynde. Byen var nu bundet sammen med det nærmeste opland af landpostruterne, og med resten af Nordsjælland og København af jernbanenettet, og samtidig blevet til et *Hillerød*, der nok kunne stå på egne ben, lidt mere frigjort fra det slot, som i mange år havde lagt navn til byen.

Postkontorets navn var også kommet i overensstemmelse med bynavnet og var fra 1. april 1908 omdøbt til Hillerød Postkontor (fig. 13).

Dencker havde således sørget godt for

II. Det bringes herred til Posthusenes Kundskab, at Postkontoret i Frederiksborg fra den 1ste n. M. at regne vil blive benævnt Postkontoret i Hillerød, og at Postekspeditionen i Sønder Onsild fra samme Dato at regne vil blive benævnt Postekspeditionen i Onsild.

Fig. 13. Navneskiftet iflg. Officielle meddelelser nr. 12, af 31.3. 1908.

Fig. 14. Gravørens aftryk af det nye dagstempel af typen BRO Ia.

Harmsen med et flot nyt postkontor samt en fin bolig på 1. sal, og Harmsen kunne således i en alder af 70 år tage sin afsked den 30. november 1919.

I forbindelse med navneskiftet fik postkontoret naturligvis også nye dagstempler (fig. 14).

Kildehenvisninger

HILLERØD BY, Frb. Amts Hist. Samfund 1925
DEN GAMLE KRO ved Frederiksborg,

H.D. Schepelehn 1956.

HILLERØD HOSPITAL, Nils Gustafsson 1958.

DANMARK, ved J.P. Trap, 1.- 3. udg. 1859-95.

FREDERIKSBORG AMTS TIDENDE, fra 1839.

5 BØGER OM POSTVÆSENET I DANMARK,

Fr. Olsen, 1889, 1903, 1908, 1924 og 1925.

DET DANSKE POST- OG TELEGRAFVÆSEN,

BD. 1-4, H. Hjorth-Nielsen, 1932-34

P&T's HISTORIE, bd. 1-5, 1991-93.

POSTHISTORISK TIDSSKRIFT, diverse årgange.

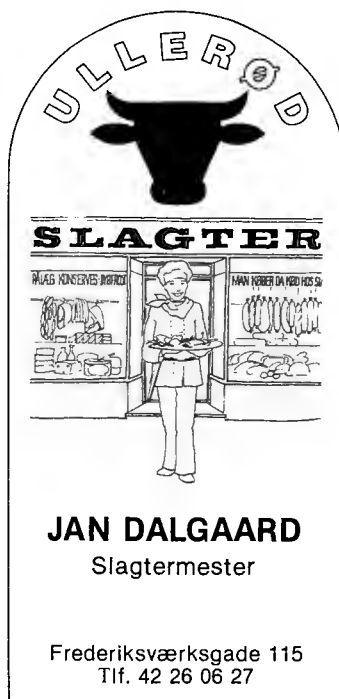
SKILLING, diverse årgange.

POSTMUSÆET, v/Erik Jensen.

DANMARKS POSTSTEMPLER, JKE-gruppen.

Jo mere jeg har fordybet mig i Hillerøds lokal- og posthistorie, desto mere er jeg blevet klar over, at det tegner til at blive en omfattende opgave, jeg har stillet mig selv, derfor vil jeg slutte min beretning for denne gang og tilføje, at de i artiklen viste gamle breve er eksempler taget fra min posthistoriske hjemstavnsamling: Hillerød – Frederiksborg – Hillerød, Min hjemstavn.

Samlingen er udstillet i Støberihallen i dagene 14. og 15. september 1996.

Gør det nemt for Dem selv
Forsikringer, pension, lån og
realkredit i Den Danske Bank

DEN DANSKE BANK

Frimærker søges

TRISTAN DA CUNHA postfrisk SG-nr. 1-12, 42-54, 55-67.

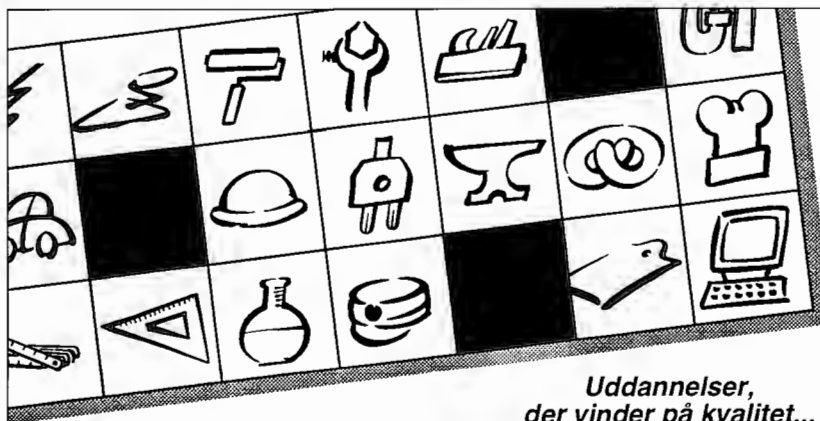
FN postfrisk AFA-nr. 1, 4, 12. (5 stk. af hver)

DDR årgange stemplet 1988, 1989, 1990.

DANMARK hefter AFA-nr. S 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22.

I bytte SKANDINAVIEN postfrisk og stemplet

F. JOHANSEN, Skovledet 62, 3400 Hillerød

**Uddannelser,
der vinder på kvalitet...
Bingo!**

Hillerød Tekniske Centralskole er en selvejende institution, som gennemfører erhvervsuddannelser, kurser og konsulentopgaver på alle niveauer. HTC har alle erhvervs-relevante konsulent- og uddannelses-opgaver med netværk både på det nationale og internationale plan. HTC har 300 ansatte, som dækker bredt på erhvervsvirksomheden og skolen underviser godt 1.600 elever dagligt.

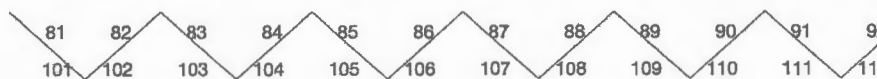
**HILLERØD TEKNISKE
CENTRALSKOLE**

Milnersvej 48, 3400 Hillerød tel 42 25 18 15

- nr. 1 - 10 - Freddy West Jensen, Viborg/(Herlev) udstiller Post fra fredsbevarende operationer i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 11 - 16 - Oluf Pedersen, DPHS udstiller Københavns lokalporto 1806-1957 i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 17 - 22 - Ove Henning Jensen, Hillerød udstiller Konzentrationslager-Post i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 23 - 26 - Poul Olsen, Sundby udstiller Næstveds posthistorie i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 27 - 31 - Oluf Pedersen, DPHS udstiller DK - Enkelte og dobbelte brevkort 1871-1989 i klassen Konkurrence - Posthistorie/Helsag
- nr. 32 - 38 - Poul-Erik Poulsen, Hillerød udstiller Hillerød - Frederiksborg - Hillerød, min hjemstavn i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 39 - 44 - Søren Nordklint, Fr.værk/Hundest. udstiller Tyske KZ-Lejre i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 45 - 49 - Johann Leo, Østerbro/Strand udstiller UPU's - Verdenspostforeningens 75 års jubilæum 1949 i klassen Konkurrence - Tema
- nr. 50 - 54 - Otto Pedersen, Frederikssund udstiller Europa i og omkring første verdenskrig i klassen Konkurrence - Tema
- nr. 55 - 59 - Mads Lund, Viborg udstiller Danske Skilling på brev 1851-1875 i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 60 - 63 - John Lorenzen, Aabenraa udstiller Nederlandse Portzegels i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 64 - 67 - Torben Norup Sørensen, Fr.værk/Hundest. udstiller Bogtrykte bølgeliniemærker i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 68 - 72 - Jens Jakobsen, Fr.værk/Hundest. udstiller Hollandsk Indien i uddrag 1864-1948 i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 73 - 77 - Georg Angelholm, Frederikssund udstiller Osmanniske Kejserrige 1863-1921 i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 78 - 82 - Kurt Hesselgren, Frederikssund udstiller Odontologi i klassen Konkurrence - Tema
- nr. 83 - 88 - Flemming Hansen, DPHS udstiller Kondolence-forsendelser i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 89 - 93 - Søren Jessen, Fr.værk/Hundest. udstiller Nordsjællands posthistorie frem til 1945 i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 94 - 98 - Preben Clausen, Ringsted udstiller DK - Pladning af 2 skilling 1855 i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 99 -103 - U. Munch-Andersen, APK (Aarhus) udstiller DK Rekommandation, DVI, Island, Færøerne, Grøn. i klassen Konkurrence - Posthistorie
- nr. 104 -108 - Heino B. Jørgensen, KPK udstiller Danmarks kvadrater 1851-1863 i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 109 -112 - Flemming Hansen, DPHS udstiller Postvæsenets tryksager i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 113 -116 - Preben Jørgensen, FFF udstiller Danske reklamemærker i uddrag i klassen Konkurrence - Traditionel
- nr. 117 -118 - Jørgen Kluge, Hedehusene udstiller Die Deutschen Portosätze 1875-1994 i klassen Konkurrence - Litteratur
- nr. 119 -121 - Sven Hein, Herlev udstiller Verdens jernbaner - Jernbanernes verden i klassen Nåde - Tema
- nr. 122 -124 - Michael Siegmundfeldt, Espergærde udstiller Våbentype i uddrag 1882-1890 i klassen Nåde - Helsag
- nr. 125 -128 - Søren Petersen, Politiet udstiller Lokomotivet i klassen Nåde - Tema
- nr. 129 -131 - John Hintze, Herlev udstiller Luftens lydløse jægere (rovfugle) i klassen Nåde - Tema
- nr. 132 -135 - Erik Ejvind Berg, SAS udstiller Schweiz 1935-1980 i klassen Nåde - Traditionel
- nr. 136 -138 - Poul-Erik Poulsen, Hillerød udstiller Japan - dagl.mrk. 1899-1946 i uddrag i klassen Nåde - Traditionel
- nr. 139 -142 - Leif Henriksen, Haslev udstiller Våbentype udvidet med varianter i klassen Nåde - Traditionel
- nr. 143 -146 - Bent Andreassen, Fr.værk/Hundest. udstiller Grønland udvidet katalogsamling i klassen Nåde - Traditionel
- nr. 147 -149 - Harry Larsen, KPK udstiller Posthistorie, ca. 1700 - ca. 1850 i klassen Nåde - posthistorie
- nr. 150 -151 - Finn Nielsen, Helsingør udstiller Danica - DK's historie på udenlandsk materiale i klassen Åben - Posthistorie
- nr. 152 -153 - Børge Munk, Hillerød udstiller Israel (Jerusalem 3000 år jubilæum) i klassen Åben - Tema
- nr. 154 -157 - Bent Pedersen, Sundby udstiller Russiske billedpostkort 1971-1984 i klassen Moderne Filатели - Moderne filатели
- nr. 158 -160 - Søren Steen Larsen, Midtjylland udstiller Danmark med forsendelser 1985-1993 i klassen Ungdom - Ungdom

1700 cm

▲ Post Danmark ▲

1200 cm

350 cm

Samlerhuset

350 cm

Skandia

800 cm

Kim Taylor

HØYER OLSEN'S Boghandel
 Slotsgade 14 - Tlf: 42 26 60 80
 3400 Hillerød - Fax: 42 26 84 86

Firmafrankeringsmaskinstempler

Hvad – og hvorfor?

Af Børge Munk, Hillerød

Ja, hvorfor ikke også samle på sådanne?

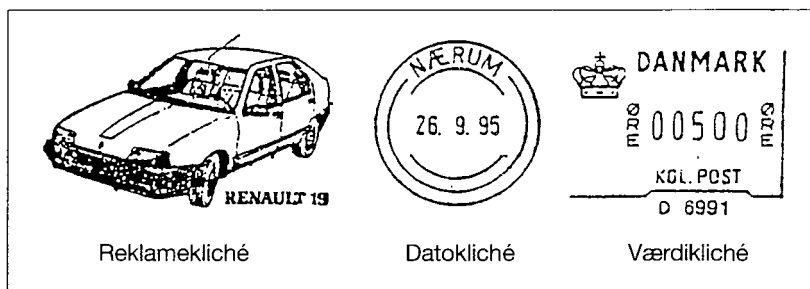
De første maskiner til frankering begyndte at dukke op i 1920'erne, og det blev en stor hjælp for firmaerne, da der blev givet tilladelse til, at firmaerne selv kunne afstemple deres post.

Udviklingen gik herefter meget hurtigt, og i dag er maskinfrankering den

mest udbredte frankering af breve. Det har samtidig betydet, at interessen for at samle på disse stempler er stærkt stigende.

En maskine skal godkendes af Post Danmark og *skal* indeholde en datokliché og en værdikliché, samt *kan* indeholde en reklamekliché.

Fig. 1.

Som det ses af fig. 1, er der ud for maskinens registreringsnr. et bogstav, der angiver fabrikatet og firmaet, som producerer maskinen.

Til dato kendes der følgende typer:

PB, (PBE), B, D, G, H, K, N, SJ, TN, MB og TF

Fra nu udgående maskiner kendes også bogstaverne *A* og *E*.

Der er mange måder, at samle ma-

skinstempler på.. Man kan f.eks. samle én eller flere maskintypers registreringsnr. fra nr. 1 og frem. Man kan samle "Hjemstavn" – f.eks. alle de firmaer, der har tilknytning til det sted, hvor man selv bor.

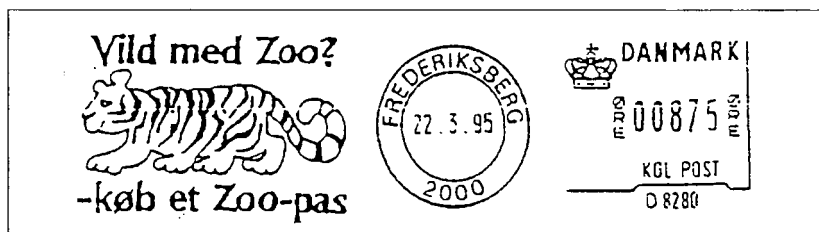
Et udbredt samleområde er f.eks. kommuner, amter, politi, sport mm.

Der er også en mangfoldighed af muligheder inden for motivsamling. Et eksempel herpå ses i fig. 2.

Der findes på nuværende tidspunkt (maj 1996) ca. 80.000 registreringsnumre plus evt. varianter.

Så – god samlerjagt

Fig. 2. Motiv/dyr.

Malerfirmaet
C.A.Andersen & Co. A/S
INDUSTRIVÆNGET 35 - 3400 HILLERØD

Nordsjællands Motorsave ApS

Ægirsvej 7, 3400 Hillerød 42 26 51 51

experter i motorsave

STIHL®

H Husqvarna

Jonsered

20 forskellige modeller

stor udstilling

*Eget serviceværksted
Reparation af alle mærker*

Sikkerhedsudstyr

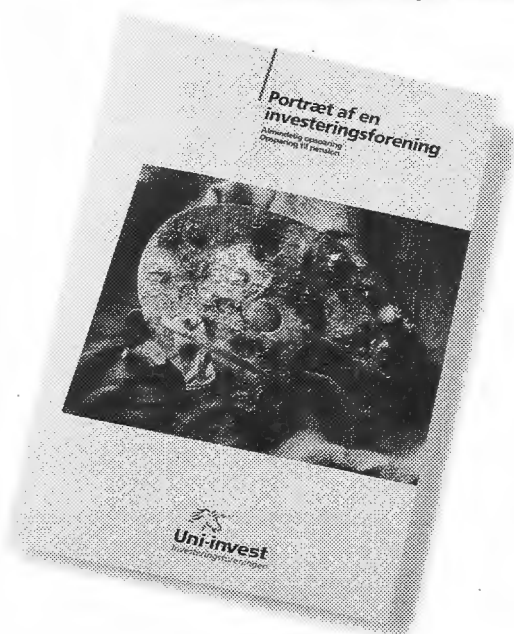
Lev. til stat, amt & kommune

42 26 51 51

*Se også ann.
under plæneklippere*

Investerer De gennem en investeringsforening, får De en række fordele, som det kan være svært at opnå, hvis De investerer direkte i værdipapirer. Kom ind i Unibank og få mere at vide om Investeringsforeningen Uni-invest.

**Kom ind og hør
om fordelene ved
at investere i forening.**

Hvordan forbedrer jeg min temasamling?

Af Jørgen Jørgensen, Ganløse

Det er ikke uden grund, at antallet af temasamlere over en årrække har været stødt voksende, og at publikums opmærksomhed i høj grad fanges af de tematiske eksponater.

Temasamlingen fortæller en spændende historie ved hjælp af et meget alsidigt materiale: Frimærker fra hele verden, stempler, breve, helsager mm. Tilsammen udgør frimærkerne og teksten en helhed, hvor man ikke behøver at være hverken hel eller halvpassioneret frimærkesamler for at føle sig tiltrukket af historien.

For os temasamlere er dette imidlertid også en af de sværeste opgaver: "at få fortalt en spændende historie" ved hjælp af det materiale man nu har fået samlet. I de officielle vejledninger (FIP Guidelines), der er tilgængelige for samlerne, omtales denne udfordring som: Den tematiske bearbejd-

ning. Des mere original og/eller kreativ bearbejdningen er, des mere spændende fremtræder samlingen.

Ud fra egne erfaringer indhøstet gennem mange år som temasamler har jeg her forsøgt at samle nogle tips om, hvordan jeg selv gradvis gennem årene har forbedret min egen samling.

Der er altid forbedringsmuligheder, man bliver faktisk aldrig færdig. Jeg efterprøver hyppigt selv nedenstående tips på min samling *fiskeri*, selvom jeg nu har arbejdet med den i over 30 år.

Materialet er det primære

Teksten skal på en diskret måde kæde materialet sammen og sikre den røde tråd igennem samlingen. Det er vigtigt, at det filatelistiske materiale placeres korrekt i forhold til historien. Når jeg f.eks. taler om torskens skægtråd som et af dens kendetegn fra andre af sam-

Frisk frugt og grønt

PYRAMIDS SPECIAL مجلات الاهرام
Arabisk specialitet مأكولات شرقية

Hostrupsvej 25, 3400 Hillerød
48 24 22 41 : ٤٨٢٤٢٢٤١

me familie, er det vigtigt, at de mærker, som denne tekst knytter sig til tydeligt, viser denne skægtråd (fig. 1).

Fig. 1. Karakteristisk for torskens overbid og veludviklede skægtråd.

Placeringen på planchen er vigtig

Med teksten placeret øverst eller nederst på planchen er det vanskeligt at få den til at gå op i en helhed med materialet. Den skal knytte sig til de enkelte objekter (fig 2). Vær omhyggelig med teksten og vurder meget nøje om teksten er relevant på netop dette sted i udviklingen.

Teksten må ikke være for omfattende

Her er man ofte tilbøjelig til at komme med for mange tekniske detaljer, som nok er relevant i forhold til det pågældende objekt, men som er overflødigt i forhold til den konkrete placering i udviklingen af historien.

Vær forsigtig med oplysninger som du ikke er 100% sikker på, ukorrekte oplysninger skæmmes helhedsindtrykket og efterlader det indtryk, at samleren ikke behersker det valgte tema.

Vælg det bedst egnede filatelistiske materiale

En tema samling er komplet, når det valgte tema er beskrevet dækkende og i en tilpas detaljeringsgrad. For mig er det således ikke et spørgsmål om at have alle mærker og alt materiale, der knytter sig til mit tema Fiskeri. Torsken er en fisk, der findes gengivet på mange mærker og i stempler. Jeg er her henvist til at udvælge netop det materiale, som er bedst egnet til at illustrere de afsnit, der handler om torsken, og hvor jeg beskriver dens særlige kendetegn, fortæller om dens udbredelse, levevis, hvordan den fanges og hvad den så ellers bruges til. Det er med andre ord et spørgsmål om hvornår historien er "komplet", og ikke hvornår materialet er komplet. Når jeg så stadig er på jagt efter ganske bestemte objekter med torsk, er det til erstatning for nogle af de mere almindeligt forekommende mærker, som jeg pt. har benyttet. Gør hyppigt prøve – er de enkelte objekter nu placeret korrekt i forhold til historiens udvikling, eller er der nogle af frimærkerne, der blot er placeret et sted på grund af deres hovedmotiv. Detaljerne i motivet kunne måske med fordel benyttes et andet sted.

4.2 Dried and Salted Fish - Split cod.

Dried and salted cod fish are called split cod.

The split cod was an important part of the daily food on the merchantships before the modern freezing techniques were developed.

The most important places for the manufacture of dried fish are the Faroe Islands, Iceland and Norway.

Split Cod are a homely fare, it has to be steeped before cooking. In Sweden "Lutfisk" - dried fish soaked in lye became a traditional dish for Christmas.

Fig. 2. Teksten skal knytte sig til de enkelte objekter.

Historien og dermed valget af materialet skal brede sig ud over selve det valgte motiv

En samling rovfugle, hvor alt materialet omhyggeligt er opdelt i familier med angivelse af de latinske navne og suppleret med zoologiske data om de enkelte arter, forekommer hverken original eller kreativ. Forestil dig at historien udvides med en beskrivelse af de enkelte arters udbredelse, levevis, yngleområder, føde osv. Hermed bliver historien mere spændende, og dermed udvides mulighederne for at anvende et betydeligt mere alsidigt materiale, som ikke længere "bare viser motiver med rovfugle".

F.eks.. et gammelt finsk brev med en fuglefjer i seglet som tegn på at der er tale om et ekspres brev, vil være perfekt og en flot illustration der, hvor rovfuglenes fjer beskrives.

Brug af krydshenvisninger

Disse dokumenterer samlerens detaljerede viden om det valgte tema og gør samtidig samlingen mere spændende. Krydsreferencen etableres når samleren anvender uventede objekter og med en kortfattet tekst på en logisk måde knytter disse til det pågældende sted i samlingen. Hvad har Goethe f.eks.. at gøre i en samling hunde? (fig. 3) Goethe trak sig tilbage som direktør for teatret i Weimar, da der på teatret mod hans vilje i april 1817, blev opført et skuespil om en hund. Eller hvad gør et særstempel eller et

Fig. 3. Goethe forlod sin stilling på Weimar-teatret på grund af en hund.

frimærke med motiv fra Suez-kanalen i en samling opera? Særstempelen hører hjemme i afsnittet om Verdis opera Aida. Aida blev skrevet på bestilling af Ægyptens vicekonge i anledning af Suez-kanalens åbning i 1869.

En original og/eller kreativ udvikling øger synsoplevelsen

Forsøg at fortælle din egen historie. Lær af andre, men lad være med at opbygge en kopi. Ved valg af tema og titel prøv da at gå nye veje. Der findes allerede utallige samlinger indenfor f.eks.. områderne: Sport, spejder og dyr – her er det derfor svært at opbygge noget, der berettiger til betegnelsen originalt eller kreativt.

Jeg har haft lejlighed til at gennemgå tre meget spændende samlinger:

- * Natten
- * Må jeg introducere mig selv?
 - Mit navn er automobil.
- * Smuk, charmerende og ... stolt.
 - (Om orkideer)

At vælge en sådan titel er en spændende udfordring, der stiller betydelige

krav til ens kreativitet sans, uden den lykkes det næppe at få fortalt en sammenhængende og afgrænset historie.

Hvilket materiale kan anvendes?

Der er principielt ikke noget, der ikke kan anvendes!

– Men skulle man på et tidspunkt få lyst til at udstille sin samling, og dermed lade andre få del i glæden over det unikke man har skabt, er det vigtigt, at man har holdt sig indenfor den traditionelle frimærkesamlings naturlige grænser.

Her gælder det, at der skal være tale om postalt materiale udgivet af postvæsnet. I de officielle guidelines er det materiale, der kan anvendes defineret som:

- * materiale der er beregnet til postforsendelse eller anden form for postal kommunikation, og som er udgivet, påtænkt udgivet, fremstillet som led i en udgivelse, eller godkendt som frigørelsesmiddel af postvæsnet.

Et spændende objekt med gode tematiske detaljer øger oplevelsen af en dybdegående bearbejdning.

Frimærker eller frimærker på brev

Hvad skal jeg foretrække? Hvis det er selve frimærket, der indeholder den tematiske information, tilføjer frimærket på brev ikke bearbejdningen yderligere information.

Tværtimod kan det hævdes, at det tager plads op for andet relevant materiale. Brug kun brugsbreve i tilfælde hvor det er uomtvisteligt, at brevets filatelistiske betydning væsentligt overstiger selve frimærket filatelistiske værdi.

Det kan f.eks. være tilfældet med censurbreve, eller hvor frimærket som enkeltfrankatur, kun har haft en meget kort brugsperiode (fig. 4).

Frimærkehefter er et spændende indslag i temasamlingen

De indeholder ofte en række tematiske informationer, der kan udledes fra

Frisør CENTRUM

- din frisør i Hillerød

42 26 26 48

Helsingørsgade 3 - Hillerød

Fig 4. 5000 aur korrekt porto i kun 3 måneder.

ikke alene frimærkerne i heftet, men også fra f.eks. heftets omslag hvor der ofte er reklamer og fra reklamer på mellemlæg inde i heftet (fig. 7).

Helsager

Her kan man som tematisk information anvende såvel selve det påtrykte frimærke som eventuelle reklamer og selve billedsiden (fig. 7).

Det er vigtigt, at man her skelner imellem påtryk foretaget af postvæsnet, påtryk som er godkendt af postvæsnet, og private påtryk foretaget efter at helsagen er købt fra postvæsnet. F.s.v. angår de sidstnævnte så

kan de private tiltryk ikke anvendes som tematisk information. Det kan her være vanskeligt at skelne imellem private tiltryk og officielle tiltryk, jeg kan kun henvise til at søge information i relevante helsagskataloger ol.

Stedstempler

Kan anvendes i temasamlingen, hvis stednavnet direkte eller indirekte har en tilknytning til temaet. Stedstemplet kan ikke anvendes til at dokumentere, at en bestemt begivenhed har fundet sted her – det er alene den information, der ligger i selve stednavnets opbygning, der er relevant. Jeg har

Fig. 5.

kunnet anvende flere stedstempler i min samling f.eks. Lakselv, Fishbach, Visvliet (Lille flod man kan fiske i) og Malaga (Byen hvor man tørrer fisk) (fig. 5).

Pengefrimærker

Ligger nok i et gråt område, imellem hvad der egentlig kan benyttes, og det der falder udenfor. Et faktum er, at de er meget populære. De dukkede op i forskellige lande i begyndelsen af 2. verdenskrig, hvor manglen på metal til at lave skillemønt betød, at man i et vist omfang benyttede frimærker som skillemønt. De blev i Danmark pakket ind i cellofan, og så kunne man jo lige så godt udnytte reklamepladsen på

bagsiden. De er absolut ikke almindelige, og et enkelt eksemplar i samlingen liver op (fig. 6).

Fig. 6. Nødpenge.

At være motivsamler rummer en spændende mulighed for at forene to interesser: At samle på frimærker og så interessen for det tema man har udvalgt.

Rigtig god fornøjelse.

2.1 The Herring - The Anchovy.

Copy of content.

Copy of intermediary layer.

Open egg sandwich with anchovy on top.

1936 Danish booklet with advertisements on the intermediary layer.

Rent vatten genom användande af RYLANDER & RUDOLPHS Vattenfilter. FAHNEJELM & C:o. 42 Klarabergsgatan 42, Stockholm.	Sveriges största lager MODEVAROR Specialitet: Dym- och Bænhaltas till billigaste priser hos Hentze Sabatt 27 Drottninggatan 27, 1 tr. upp.	J. L. Lundberg & C:n. Vinsauktion. Caloric-Punsch prisbelönt. Lager under H:tel Rydberg. Kontor: Jacobsgatan 17. Allm. Telefon 3047. Bell Telefon 702.
Största sorterade lagret af Is-Skåp, Trädgårdsmöbler, Trädgårdsskåp och Gräsklippare från 25 kr. SLOÖRS Redskapshandel, Carl Johans torg.	Kontorsböcker i fabrikspriser. J. M. Ekhe. Bok- & Sappeshandel. 48 Drottninggatan. 27 Regeringegatan. 20 Skeppstegen. Svendet till fabrikspriser.	Partilager af HAGBERGS Del-Anjoie C. AUG. HOLMBERG, Vin- & Conserver i varje minut. 15 Norrlandsgatan 15. 1 burkar, lådor och 1/2 tunnar.
Lindmanssons Bokbinderi, Malmstinsdag. N:o 25.	ÅKERHOLMSKA Bosättningsmagasinet, Stockholm, Munkbron. Glasserviser, Porslin, Nysilfver, Kockkärl, Eskilstuna Knifvar samt öfriga Hushållsartiklar.	Lindmanssons Karlens- Fabrik. Malmstinsdag. N:o 25.
Copy of front	STADSPOSTEN N:o 4	STROM, gatan. ggnads- golf

1888 Local Post Stockholm, Sweden. Postal stationery.

Fig. 7.

P. M. Petersens Farvehandel

v/Karl Iver Moustgaard

Frederiksgade 8 - 3400 Hillerød

Telefon 42 26 14 70

HUL i tanden - HUL i hovedet!

Din tandlæge

Postkort • Stempler • Nyheder •
Varianter • Historier • Annoncer •
Sensationer • Baggrundsviden •
Posthistorie • Moderne Filateli •
og meget mere findes i **SKILLING**

Få et **GRATIS** **Skilling**
eksemplar af

bladet med de mange annoncer fra samler til samler

SKILLING • Postbox 74 • 4050 Skibby

**Når der skal skiltes
med tingene....**

Alt i skilte, reklame og selvklæbende bogstaver

Kim's Reklame

Gadeledsvej 18 - Gadevang - 3400 Hillerød

Telefon 48 24 00 16

Tyske portosatser fra 1875

Af Jørgen Kluge, Hedehusene

De tyske portosatser er nok de satser, hvor der er sket flest ændringer her i Europa. De første portosatser fra 1875 var meget stabile indtil slutningen af 1918, hvor portoen langsomt

steg først med en gang om året indtil 1921, i 1922 med 4 gange og kulminerede i 1923 med hele seksten ændringer på kun elleve måneder.

Brev til Danmark fra Schleswig Holstein, Hamburg og Lübeck havde fra 1.1. 1875 til 31.3. 1879 en lavere porto end andre lande, portoen var 15 pfg., til andre lande 20 pfg. for brev indtil 1 lot, ca. 16 gram. Brevet er afsendt fra Hamburg 5.3. 1876.

Det tyske Postvæsen overtog den 1.4. 1900 den private bypost og indførte en lokaltakst på 2 pfg. for postkort. Denne portosats ophørte 31.3. 1906, i enkelte mindre byer i Württemberg dog først i september 1908. Kortet er sendt lokalt i Berlin 31.12. 1902.

I inflations-perioden skiftede portosatterne meget tit, så det var ikke altid trykkerierne kunne nå at trykke nye frimærker. Fra den 26.11. til den 30.11. 1923 blev frimærkernes pålydende opskrevet med 4 gange pålydende, således at et 10 milliarder mark frimærke blev købt og galdt for 40 milliarder mark. Dette brev afsendt fra Hamburg den 26.11. 1923, er der påsat 80 mia. mark gange med 4, så portoen er den korrekte 320 mia. mark.

I tiden efter inflationens afslutning den 1. dec. 1923 og indtil 28. febr. 1946 var der, for indenlandsk brev af 1. vægtklasse kun 4 ændringer, heraf

var den ene endda i nedadgående retning. For indenlandske tryksager indtil 50 gram var der kun en ændring fra 5 pfg. til 4 pfg., og det var i 1933.

Forsendelser til Østrig blev kun frankeret med indenrigs landsporto og forsendelser til Ungarn og Tjekkoslaviet havde nedsat takst. Brevet er sendt fra Bautzen 7.2. 1933 til Prag i Tjekkoslaviet frankeret med 20 pfg. Denne porto var gældende fra 1.1. 1925 til 8.5. 1945. Normal udlandsporto var 25 pfg.

DSB EL Entreprise

Anlægsenhed Øst

Godsbanevej 3 - 2630 Tåstrup

Kongelig Dansk Konsulat
Flensborg.

**

Til

P o l i t i m e s t e r e n

G r a a s t e n .

=====

Kort og breve kunne sendes til en nedsat portotakst i grænseområderne til Belgien, Danmark, Holland og Schweiz. Afsender og modtager posthus skulle ligge indenfor en afstand af 30 km fra hinanden. Dette brev er sendt fra Flensburg til Graasten den 25.5. 1926, frankeret med 10 pfg. Denne porto var gældende fra 1.12. 1923 til 31.7. 1927. Grænseforsendelser ophørte efter at landene indtrådte i CEPT.

Michael Petersen

Glarmester

Hostrupsvej 9 - 3400 Hillerød
Telefon 42 26 02 72 - Giro 2 36 39 41

OVE BUCH
Tobak - Vine - Aviser
Speciale: Piber - Alle Prisklasser

Helsingørsgade 1 - 3400 Hillerød - Telefon 42 26 14 65

Efter annektionen af Østrig den 13.3. 1938 kunne østrigske frimærker stadig bruges i en periode indtil 31.10. 1938. Forsendelser kunne frankeres med tyske og/eller østrigske frimærker, omregnet 1 mark = 1,5 Schilling. Dette ekspresbrev sendt fra Wien 9.5. 1938 til København, porto 25 pfg. og ekspresgebyr 120 groschen (80 pfg.) Den 1.8. 1938 var alle tyske gebyrer gældende.

Den 1. marts 1946, foranlediget af besættelsesmagterne, blev alle indenlandske postgebyrer fordoblet og alle udenlandske postgebyrer tredoblet. Der er tvivl, om det er den korrekte

dato hvor satserne steg, idet der ikke findes belæg for datoen, men det er nok den mest sandsynlige dato for forhøjelserne.

Raleigh - Everton - Centurion

Stort udvalg i racercykler også efter eget ønske

Eget værksted

★ **Vega** Cykler ★ v/brdr. Jørgensen I/S

Hostrupsvej 24, 3400 Hillerød

Tlf. 42 26 19 42

Torvestræde 31, 3450 Allerød

Tlf. 48 14 12 06

Rekommanderet brev sendt fra Markneukirchen den 15.4. 1946 til Lüneburg, frankeret med 84 pfg. 24 pfg. for indenrigsbrev indtil 20 gram og 60 pfg. for rekommandering. Portoen gældende fra 1.3. 1946 til 31.8. 1948.

Allerede i 1947 blev de fleste satser igen nedsat, og igen i 1948 for Vest-tysklands vedkommende, medens Øst-tyskland først nedsatte deres portosatser i 1952, efter delingen af Tyskland i 1949. I den franske besættelseszone og i Berlin skete ændringerne på lidt

senere tidspunkter end i de engelske og amerikanske zoner.

BRD kom først den 1. juli 1982 op over portosatsen, som var gældende fra 1. marts 1946, og DDR nåede ikke op på satsen før, efter genforeningen den 3. oktober 1990.

Bammer's Frimærkehandel
Gammel Kongevej 31
1610 København V
Tlf. 31 22 63 82

Alt i tilbehør
Kataloger – hele verden
Mønter – frimærker – hele verden
Antikvariske bøger og litteratur

Forsendelser fra DDR til Vesttyskland blev fra 1.7. 1971 til 30.6. 1990 frankeret med udlandsgebyr, medens der fra Vesttyskland til DDR blev frankeret med alm. indenlandsk takst. Brevet sendt fra Neuruppin den 27.1. 1973 til Vestberlin. Porto 35 pfg. for brev til udlandet. Portoen gældende fra 1.7. 1971 til 30.6. 1990.

- Det er god økonomi at handle i

prima

KØBMAND NINA PEDERSEN HILLERØD A/S

Fredskovhellet 1A – Tlf. 42 26 45 55

BRD har efter 1.3. 1946 haft 9 porto-ændringer, sidst her i 1996 hvor portoen for indenlandsk brev indtil 20 gram steg til 1,10 Mark. DDR havde kun 3 ændringer, for samme, indtil genforeningen. Postkort og laveste brevtakster blev for Vesttysklands vedkommende nedsat til CEPT lande i tidsrummet 1.1. 1963 til 1.10. 1986. For forsendelser til Danmark skete ændringen den 1.7. 1980.

Når man samler portosats, må forsendelsen ikke være overfrankeret, end ikke med een pfg. Hvis forsendelsen er underfrankeret, skal der være markeret beløbet for den manglende porto, og om den skulle opkræves hos afsender eller hos modtager. Hvis man derimod samler forsendelser, kan

en mindre overfrankering forsvares, dog ikke mere end nogle få procent. F.eks. mange tryksagsforsendelser indtil 50 gram til udlandet, sendt før århundredeskiftet er et 3 pfg. korsbånd opfrankeret med et 3 pfg. frimærke fordi 2 pfg. frimærket først udkom den 29. marts 1900. Forsendelsen kunne være korrekt frankeret med et 5 pfg. Der ses også mange postkort til udlandet, fra mellemkrigsårene, der er frankeret med 18 pfg. Dette er ikke en korrekt portosats, postkort skulle i de fleste tilfælde kun frankeres med 15 pfg. Men lad være med at kassere en forsendelse fordi portosatsen ser forkert ud, det kan være gebyrer eller andet, der gør, at portosatsen, der er på forsendelsen, er korrekt.

MØBELREPARATION

WILLI LARSEN

Snedkermester

Inventar- Dreje- & Møbelsnedkeri

Nørresøvej 6 – Gadevang – 3400 Hillerød – Tlf. 42 26 63 92
Biltlf. 30 45 93 92

Vi har alt...

Arbejdstøj, altankasser, bark, blomsterløg boremaskiner, champignonmycelium, drænrør, desinfektion, plantebeskyttelsesmidler, sphagnum, trillebøre, rengøringsartikler.

Vi har alt til det grønne område.

Vi er grossister og har billige priser og stort Know How - både til de "store" og dem, der bare har et "frimærke."

CONTAN2

GARTNER-KEMI A/S - Grønttorvet 45 - DK-2500 Valby - Tlf. 36 46 12 25

Auktioner

den 28. hver måned

(ikke juni)

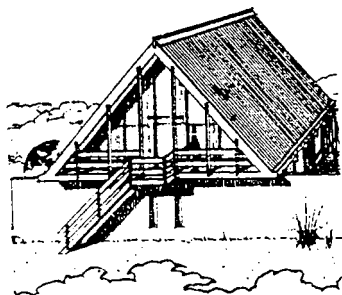
Lille provision –
hurtig afregning

Frimærksauktioner

Kronborgsgatan 3

S-25222 Helsingborg

Telf. 00-46-42 21 77 71

Tømrer- og snedkerarbejde udføres

Allan Svendsen & Søn A/S

Carlsbergvej 24 – 3400 Hillerød

Tlf. 42 26 02 63 – Fax 42 26 04 79

Færdig med samlingen – hvad så?

Af Jens Jakobsen, Helsingør

Glæden ved at være frimærkesamler er meget stor.

Når man går i gang med en samling, sættes der nogle mål, og ind imellem må disse mål ændres. Pludselig kommer der en situation – der hele tiden har været målet – og som vi alle frygter lidt – “man kan ikke komme længere med sin samling” – eller også mangler der bare “lige de sidste mærker”. Prisen for disse er meget høj – hvad gør man så?

Mange forsøger at bygge videre på den “gamle samling” – pynter den op med breve, helsager og lignende.

Gøres dette, fortæller breve og lignende tit gode historier på grund af stempler og påtegninger på disse.

Man kan også dyrke de ældre udgivelser, hvor der tit forekommer mange forskellige takninger og vandmærkestillinger. At gå på jagt efter disse er tit en meget spændende opgave. På et eller andet tidspunkt bliver dette også for dyrt – for så mangler “lige de sidste” igen.

Men nu er man ofte i den situation, hvor man er meget tæt på at have materiale nok til at forsøge at opbygge en udstillingssamling.

Gøres dette, skal der oftes begyndes helt forfra med at sætte samlingen op igen efter reglerne for opsætning. I den sidste ende er det dog opsætteren selv, der bestemmer hvordan det hele skal se ud.

Andre har en “reserve”-samling, som de har gået og puslet med igennem længere tid – den kan nu gå hen og blive ny og spændende.

En anden mulighed er – at vælge et helt nyt område – land eller motiv, og se hvad en sådan ny opgave kan give af spændende oplevelser. Hvis du gør det, bliver du spændende for andre medlemmer i frimærkeklubben – der så kan komme i gang med at bytte.

Dette giver et socialt samvær og mange gode timer sammen med andre i frimærkeklubben, hvor der altid vil være megen hjælp at hente.

Der sker meget i Frimærkeverdenen!

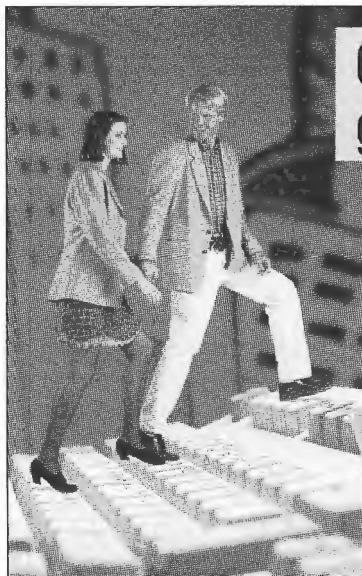
Hold dig orienteret i Danmarks
bedste frimærkeblad,
som udkommer 10 gange om året.

Få et **GRATIS** eksemplar af
Frimærkebladet SKILLING.

Skriv til os. Så sender vi et nummer af SKILLING med
spændende artikler om nyheder, sensationer, postkort,
stempler og masser af **GRATIS** annoncer for samlerne!
PS. Vi udgiver også kataloger.

SKILLING • Postbox 74 • 4050 Skibby

Gå i banken uden at gå hjemmefra!

Har du en PC'er og et modem, kan vi
nu tilbyde ON-LINE opkobling til os
via PC-Service.

PC-Service er ikke kun en hurtigere og nem-
mere måde at klare de daglige bankforretning-
er på, men i høj grad også et godt værktøj for
alle, som ønsker altid at have det totale over-
blik over privatøkonomien.

Ring eller kom ind og få mere at
vide om PC-Service.

Lokalbanken
– stor nok til de fleste

Jeg samler på koncentrationslejrpost

Af Søren Nordklint, Frederiksværk

Som så mange andre, startede jeg med at samle frimærker som barn. Det første jeg interesserede mig for, var vel nok hele verden, med alt hvad dertil følger. Senere fik jeg så begrænset mig til Europa, og senere til Danmark, Grønland samt Færøerne.

Nu samlede jeg alt, hvad der havde med de før nævnte områder at gøre, enkelte, firblokke, postfriske, stemplede, med og uden marginalnumre, FDC, særstempler fra julestempler til kajakstempler osv., ja, jeg kunne blive ved.

Men så en tirsdag aften i 1992/93 var der foredrag i frimærkeklubben, ved Hr. Ove Henning Jensen fra Hillerød. Foredraget omhandlede koncentrationslejrpost. Foredraget varede i ca. to timer, og var yderst interessant. Det, der så vakte min interesse for dette emne, var O. H. Jensens slutbemærkning: "Lad være med at samle koncentrationslejrpost, for det er svært at finde." Fra dette sekund var min "jagt" på KZ-post begyndt. Det første jeg erfarede var, at der inden for dette emne var forskellige former for postkort, foldebrev, kuverter samt brev-

ark/skrivepapir, og alt sammen i forskellige varianter.

Dertil kom så de forskellige former for censurstempler. Det første, jeg erhvervede mig, var et foldebrev fra Auschwitz med censurstempel #3, så derfor gik jeg på jagt efter #1 og #2. Efter en tids søgen fandt jeg #1 og #9, ja, du læste rigtigt: #9.

Nu begyndte jeg at forstå O. H. Jensens slutbemærkning. Jeg anskaffede mig derefter et slags katalog fra USA, og besluttede mig for at gå systematisk til værks.

Jeg fik derefter kontakt i Tyskland, og derfra er det gået slag i slag med kontakter fra hele verden – fra Norge i nord til Italien i syd, fra Polen i øst til USA i vest, samt på den anden side af jorden, nemlig Australien.

Jeg har også været (efter min kones udsagn) inde i alle frimærkeforretninger, der har været inden for en radius af 100 km fra vores feriemål.

Efter at jeg er begyndt at samle KZ-post, er der dukket flere spørgsmål op om livet i disse lejre. Hvorfra fik fan-gerne papir, skriveredskaber samt frimærker til forsendelserne osv.

Mange af mine spørgsmål har jeg fået besvaret, da jeg har været så heldig at træffe tidligere koncentrationslejranger, og gennem dem fået adskillige værdifulde oplysninger vedrørende det postale liv i lejrene, endvidere har jeg besøgt adskillige koncentrations-

lejre, og blandt andet fået lov at besøge Neuengammes museumsarkiv to gange.

Jeg har igennem mit nye samleområde fået mange nye venner, og det kan jeg så takke Ove Henning Jensen for.

gardin montøren

Claus Danielsen

Slotsgade 15, 3400 Hillerød, 42 26 25 22, Giro 8 11 85 31

SPØRG FØRST:

 **HØVELT
ELECTRIC**

**Gefionsvej 11 . 3400 Hillerød
Tlf. 42 25 28 11**

STAUNSTRUP FOTO

v/Finn Christensen

Helsingørsgade 33 - 3400 Hillerød

Tlf. 42 26 10 99

Stort udvalg i undulater

Bent Andreassen

Skansevej 79 - 3400 Hillerød

Tlf. 42 25 09 18

LN HILLERØD MØBELTRANSPORT

Laurits Nielsen

v/ Anker Nielsen

Gefionsvej 15

FLYTNING IND-OG UDLAND

MØBELOPBEVARING

PIANOTRANSPORT

FIRMAFLYTNING

LAGERUDLEJNING

TRANSPORT

Salg og
udlejning

af
flyttekasser

42 26 20 39

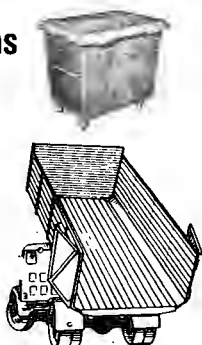
42 26 66 66

Fax nr. 48 24 11 02

Container Transport

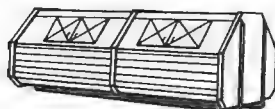
**Vogne med 3-7 tons
læssekræner**

ALT AFFALD
bortkøres fra fabrikker
grundejerforeninger
og private i
lukkede eller åbne
containere

1-15 tons vogne

Grus, sten og mørtel lev.

- også mindre containere
til forretninger etc.
på hjul med hængslet låg
fra 300-800 liter

**Udlejning og salg
af containere**
TILBUD GIVES

Hillerød Budcentral

v/vognmand Willy Jensen
EBERLINSVEJ 12, HILLERØD

42 26 15 69

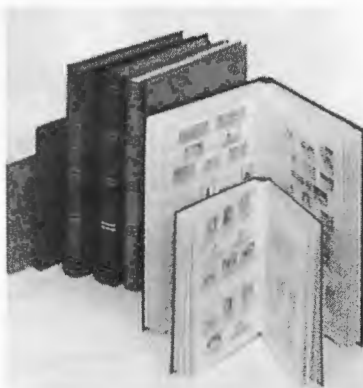
Radiodirigerede biler

Indstiksbøger, 16 sider

1 stk. 39,- kr.

2 stk. 70,- kr.

3 stk. 100,- kr.

Indstiksbøger, 48 sider

1 stk. 98,- kr.

2 stk. 175,- kr.

3 stk. 250,- kr.

AFA

Kartotekskasser

75,- kr./stk

3 stk. 200 kr.

ER UDKOMMET!

SAMLERHUSET

Helsingørgade 34

3400 Hillerød

4226 8540 · 3047 5198